Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Thomas Sydenham

Thomæ Sydenham, Med. Dr. Anglicani, Tractatvs De Podagra Et Hydrope

Editio in Germania prima, Wetzlariæ: Impensis P.I. Winckleri, [1770?]

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn166963843X

Druck Freier Zugang

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0001
DFG

Md – 3711.

H. W. Vogel

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0002
DFG

THOMÆ SYDENHAM,
MED. DR. ANGLICANI,

TRACTATVS
DE
PODAGRA
ET
HYDROPE.

Non fingendum, aut excogitandum, sed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat,

BACON.

Editio in Germania prima.

WETZLARIÆ,
IMPENSIS P. I. WINCKLERI.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0003
DFG

Ex Bibliotheca Academiae Rostochiensis

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0004
DFG

DOCTISSIMO VIRO
THOMÆ SHORT, M. D.
COLL. MED. LOND. SOC.

En tibi, HVMANISSIME VIR, *Tractatulum de Podagra & Hydrope, loco spissioris voluminis quod animo destinaveram; Historiam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maxime circa quos mea Praxis potissimum versata est. Cum vero omnem cogitandi vim atque omnes nervos his rebus plus satis intendendo, atrociorem Podagræ paroxysmum mihi accersiverim quam quo alias, ut puto, fueram mulctandus; res ipsa monebat ut has lucubrationes vel invitus ponerem, & mihi tandem ipse consulerem, hos tantum morbos duos quadantenus expedivisse contentus. Quoties enim ad hæc studia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale quale demum id est, accipere digneris, quod Tibi duabus potissimum de causis dicandum censeo. Primum quod earum, quas jam olim in publicum dedi, Observationum, a quibusdam despectarum, utilitatem aliquam, non tantum me coram atque in os, sed etiam coram aliis agnoscere atque asserere nullus dubitaveris. Deinde quod ex aliquali consuetudine, quam mutuam habuimus, Con-*

ſilia in commune pro Ægrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxim Medicam apprime factum: quodque tametſi doctrina omnis generis inclareſcas, Te tamen natura ad eas potius ſubtilitates determinaverit, quæ e praxi naſcuntur, quam ad inanes ſpeculationes: quæ duo haud minori intervallo a ſe invicem diſtant, quam Sapientum res ſeriæ ac maximi momenti a puerulorum ludo ac crepundiis disterminantur: Et fortaſſe (niſi me fallit obſervatio mea) perraro in eodem ſubjecto conveniunt. Quæ tua ſagacitas juncta opportunitati, quam tibi ſuppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta ſtabilienda, Te ad Artis noſtræ faſtigium evexit: Et morum comitas verſus omnes haud vulgaris exiſtimationem, quam nactus es, facile tuebitur. Si quæ hic diſſerui, neque tibi, cui iſta inſcribo, nec paucis illis, at ſpectatæ probitatis Viris, quos amicos habeo, vitio dari poſſint, haud multum alios morabor, qui nulla alia de cauſa mihi infenſiſſimi ſunt, niſi quod aliter tam de ipſis morbis quam de eorum Curationibus ſentiam, atque illi ſentiant. Quod ut ita non fieret penes me nullo modo fuit, quando ſic a natura factus atque diſpoſitus ſim, ut quod temporis alii libris legendis, id ego omne meditationi impendere ſoleam;

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0006
DFG

leam; neque tam quæram, an alii eadem mecum asserant, quam utrum quæ ego trado cum veritate consentiant: utpote qui rumores & vulgi plausum haud magni faciam. Et sane quid tanti est, si officio Civis Boni strenue perfunctus, & publico commodo etiam cum privato damno inserviens, nullam tamen exinde gloriam reportem? Cum, si rem recte perpendam, consulere Existimationi meæ, qui jam senex sim, brevi perinde erit ac si Non-enti consuluissem. Quid enim mihi post obitum prodesse queat, ut octo Elementa Alphabetica in istum ordinem redacta ut nomen meum componant, eorum linguis jactentur, qui non magis aliquam mei Ideam animo possint effingere, quam ego jam queam concipere, qualesnam tam illi futuri sunt, qui omnes & mortuos prioris seculi ignorabunt, & aliis tum dialectis tum moribus utentur, pro rerum humanarum omnium inconstantia ac vicissitudine? At quorsum ego de aliorum judicio sollicitus sim? Si meo aliquo conatu in promovenda & morborum & eorundem Curationum scientia aliquantulum promeritus fuerim, haud diu ista laude fruar: Atque e diverso, si cui minus placuerint mea scripta, vix puto me alia additurum; cum non patiatur ratio sanitatis meæ ut mundo ulteriores, rem medicam tractan-

do, molestias facessam. Et profecto vel in hoc Tractatulo quem jam edo, cum manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amicissimo Viro Dno. JOANNE DRAKE, *Baccalaureo in Medicina ex Æde Christi apud* Cantabrigienses, *gratus agnoscere debeo: Quem quidem Virum & nativus morum Candor & vitæ Integritas amicum perquam exoptabilem; Animi vero dotes tam a natura subministratæ, quam studio excultæ Humano generi utilem admodum reddent & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probe callet. De cætero rogandus es, Vir Spectatissime, ut huic meo in te officio, si permolestior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde nasci existimes velim, quam ex illo honore & obsequio quibus te merito atque ex animo prosequitur*

Tibi addictissimus

Tuique observantissimus
THO. SYDENHAM.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0008
DFG

DE PODAGRA.

Procul dubio æſtimabunt homines, vel morbi, de quo agimus naturam δυσνόκτον ac fere incomprehenſibilem eſſe, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardiſſimi ac prorſus hebetis, cum meæ tam de ipſo morbo, quam de ejus curatione obſervationes ita parum votis reſpondeant. Utut tamen ſe res habeat, ego bona ſaltem fide tradam quæ hactenus reſcivi omnia; difficultates ſalebrasque, ſive rationem morbi ipſius, ſive curationis methodum ſpectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandasque relinquens.

Podagra eos plerumque ſenes invadit, qui, poſtquam meliores vitæ dies mollius ac delicatius transegerint, Epulis lautioribus, vino, aliisque liquoribus ſpirituoſis liberalius indulgentes, tandem ob pigritiam, ætatis ingraveſcentis ſemper comitem, ea corporis ex-

ercitia penitus omiſêre, quibus juvenes aſſueverant. Ad hæc, iſti, qui huic morbo ſunt obnoxii, Crania habent grandiuſcula, Habitu corporis ut plurimum ſunt pleniori, humido, & laxo; & Conſtitutionem habent omnes luxuriantem viroſamque, ditiſſima atque optima vitæ ſtamina.

Non quod Podagra eos ſolum adoriatur, qui craſſo & corpulento habitu donantur, cum aliquando etiam, etſi rarius, graciles ac macilentos invadat; neque quod hic morbus in omnibus ſenium præſtolatur; quandoque enim etiam ætate florentes corripit, quoties ſcilicet infelicia morbi ſemina a parentibus, quaſi ex traduce acceperint; vel ſi hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturius indulſerint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus prius etiam vehementioribus utebantur; edaciores inſuper fuerint & liquores ſpirituoſos immoderatius hauſerint, poſtea derepente ad liquores tenues & refrigerantes ſe contulerint.

Si quem non niſi jam ſenio confectum primum adoriatur, nunquam poſtea vel tam ſtatas habet periodos, vel tam immaniter ſævit, quam ſi juniorem occupaverit; tum quod vita ut plurimum elabitur antequam morbus naturalibus Symptomatis ſtipatus ad ἀκμὴν pervenerit, tum etiam quia Calore nativo & vigore corporis imminutis, nec

ita

ita jugiter, nec vehementer in Articulos displodi poteſt. At ſi quem maturius laceſſat, quamvis nec ſedem adhuc figat, nec eum ita male tractet, ſed incerta periodo pro data anſa ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nulla methodo invadens recedensque; ſenſim tamen caſtra metatur, legem ſibi ponens, typumque præformans, tam quoad anni tempus quo arma quotannis movebit, quam quoad paroxyſmi durationem: ad hæc, ferocius quam primo inſultu debacchatur.

De hoc morbo dum ita regulam typumque ſervat, libet primo diſſerere: poſtea de ejusdem Phænomenis Anomalis atque incertioribus, quoties ſcilicet vel præpoſtero inidoneorum Medicamentorum uſu, de ſtatu ſuo dejectus fuit, vel ob ſubjecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit aſſurgere. Quoties itaque Regularis eſt Podagra, hoc fere modo Ægrum aggreditur. *Ianuario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepente & nulla fere præſenſione antecedente ingruit, niſi quod ventriculi cruditate atque ἀπεψίᾳ ad ſeptimanas aliquot æger laboraverit; corporis inſuper intumeſcentia quaſi ventoſa & gravitate, quæ indies augetur donec tandem detonet Paroxyſmus; quem paucis diebus præit torpor & quaſi flatuum deſcenſus per femorum carnes, cum affectione σπασμοειδεῖ, tum etiam pridie Paroxyſmi Appetitus voracior, non ta-

men naturalis. Sanus lecto ſomnoque committitur, Hora vero ſecunda poſt mediam noctem excitatur a dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque vero Calcaneum, Suram, aut Talum; Hic dolor cum refert qui oſſium dictorum dislocationem comitatur, cum ſenſu quaſi aquæ tantum non frigidæ partis affectæ membranis affuſæ. Mox ſequitur Rigor cum Horrore; & Febricitatione aliquali. Dolor autem hic primo remiſſior gradatim intenditur; (& pari paſſu Rigor atque Horror recedunt) idque in ſingulas horas, donec tandem ſub noctem ad apicem pervenerit, ſe ad varietatem oſſiculorum Tarſi & Metatarſi, quorum ligamenta obſidet, perbelle accommodans; nunc tenſionem violentam, vel ligamentorum iſtorum dilacerationem, nunc morſum canis rodentis, quandoque preſſuram & coarctationem exprimens: ad hæc, ita vivum exquiſitumque habet ſenſum pars affecta, ut nec linteorum ſuper incumbentium pondus, nec cubiculi a fortiori ambulatione concuſſionem ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantum in cruciatu tranſigatur, ſed etiam cum irrequieta partis affectæ hac illac rotatione, & mutatione ſitus quaſi perpetua. Neque minor eſt totius corporis jactatio inceſſans, quæ ſemper Paroxyſmum, maxime vero accedentem, comitatur, quam torti membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conamina,

namina, ſitus tum ipſius corporis, tum membri affecti mutatione aſſidua, doloris, ſedationem incaſſum exambiunt: quæ tamen non contingit ante horam ſecundam tertiamve matutinam, (decurſo ſcilicet Nycthemeri ſpatio a primo appulſu Paroxyſmi) quo tempore æger poſt materie peccantis modicam digeſtionem & difflationem aliqualem, ſubito a dolore reſpirat; licet hanc ille liberationem iſti membri affecti poſituræ, qua poſtremo uſus erat, immerito acceptam referat. Jam leni madore perfuſus ſomno concedit; a quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit; cum ſolum antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxyſmis ſolemne eſt) inſignior intumeſcentia venarum membro vexato intertextarum ſe in conſpectum dederat. Sequente die, forte etiam ad biduum triduumve, ſi materia Podagræ generandæ apta fuerit copioſior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius die jam adveſperaſcente, levatur autem ſub galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur quo is qui prior doluit, vel ſi prior iſte jam dolere deſierit, debilitas quæ eum infirmaverat, mox evaneſcit, tam viribus quam integra ſanitate iſti pedi ſtatim reſtitutis perinde ac ſi nunquam laboraverat, ſi modo dolor pedem nuper tentatum ferocius lancinet. Nihilominus easdem hic excitat Tragœdias quas

prius

prius in altero pede, tam quoad doloris vehementiam, quam durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cum materia peccans adeo exuberat, ut ei capiendæ pes unus impar ſit, utrosque ſimul pari vehementia fatigat: ſed ut plurimum pedes ſucceſive, uti diximus, aggreditur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit, qui ſequuntur Paroxyſmi abnormes ſunt, tum quoad tempus invaſionis, tum etiam quoad durationem; hoc tamen ubique ſervant, quod dolor noctu recrudeſcat, mane vero remittatur. Atque ex ſerie horum Paroxyſmulorum (ſit verbo venia) conſtat Paroxyſmus qui dicitur Podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate. Neque enim cenſendum eſt quoties quis cum hoc morbo ad menſes duos vel tres fuerit conflicta tus, unum illum Paroxyſmum fuiſſe, ſed ſeriem potius & catenam Paroxyſmulorum, quorum poſterior quilibet priore & mitior fuit & contractior, donec tandem materia peccante prorſus abſumpta: æger priſtinam obtinuerit ſanitatem, quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rarius inviſit, diebus ſæpe quatuordecim fit; in ſenioribus, atque iis quos ſæpius afflixit, duobus menſibus, iis vero qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fractiores jam ſunt, non prius valedicit quam æſtas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina coloratior eſt, quæ poſt ſeparationem

tionem ſedimentum rubrum & quaſi arenulis refertum deponit; nec æger ut plurimum niſi tertiam Potulentorum quæ aſſumpſit partem per Veſicam reddit; Alvus item ad dictos primos fere dies conſtipata eſt. Appetitus proſtratio, Rigor totius corporis ſub veſperam, partium etiam non affectarum gravitas & moleſta ſenſatio integrum Paroxyſmum comitantur. Recedentem Paroxyſmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maxime inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipſi quaſi ab epoto Veneno deſquamantur. Morbo jam diſcuſſo, ægri tum Ἀ'ξία, tum Appetitus redeunt pro rata doloris quo ſæviebat Paroxyſmus nuper elapſus, & in eadem proportione ſervata vel accelerat vel differtur ſequens Paroxyſmus. Nam ſi hic ultimus ægrum peſſime multaverit, ſequens Paroxyſmus non niſi anno ad idem punctum revertente denuo accedet.

Atque hoc ſe habet modo Podagra Regularis Phænomenis genuinis propriisque ſe oſtendens. Cum vero vel ab indebita medicatione turbatur, vel ob diuturniorem morbi pertinaciam, corporis ſubſtantia quaſi in morbi fomitem pervertitur, neque par eſt natura eidem, methodo conſueta, eliminando, Phænomena multum ſunt diverſa a jam deſcriptis. Nam cum hactenus dolor pedibus tantum fuerit infeſtus, (qui peccantis materiæ ſedes ſunt genuina, quæ cum alias

quas-

quaslibet partes occupat, certissimum est vel morbi methodum inversam esse, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum,) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua aliasque regiones occupat, ea jam, sicut pedes olim solebat, discrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos distorquens, fasciculo radicum Pastinacæ similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam ipsamque cutem destruens, nudos tophos cretam vel oculos Cancrorum æmulantes, acicula eruendos exhibet conspectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta tumorem subalbum excitat fere ad ovi magnitudinem, quæ sensim inflammatur cum rubore. Est ubi Femur occupans sensum exhibet quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quasi clavo transacto lectulo affixum ne latum pilum a loco in quo est se queat dimovere. Et quando vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente necessario aliquo vitæ officio, æger aliorum opera est movendus, omni cautela opus est ne forte vel minima motus contrarietas dolorem accersat, qui eo tantum nomine potest tolerari quod confestim evanescat. Quæ quidem corporis

latio

latio ita caute & delicate peragenda, haud exigua pars eſt ærumnarum quibus Podagra oneratur; Dolor enim vehementior non per omnem Paroxyſmum extenditur, ſi modo pars affecta omnino quieſcat.

Cum Podagra antehac non niſi exeunte hyeme ſoleret invadere, poſt duos tresve menſes pro more receſſurus; jam per annum integrum vexat ægrum, demptis duobus vel tribus menſibus calidioribus atque æſtivis. Et quod inſuper eſt obſervandum, quemadmodum Paroxyſmus major ſive Generalis protractior quam olim fuerat, inveniatur, ita etiam Paroxyſmi iſti particulares ex quibus Generalior componitur, ſinguli diutius ſæviunt: cum enim antehac particulares iſti non ultra unum alterumve diem excruciarent; jam ubicunque ſedem, figant, maxime ſi pedes vel genua occupaverint, non ante diem decimum quartum caſtra movent: Primo ad hæc, aut ſecundo poſt appulſum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægritudinem patitur, atque ſimul omnimodam appetitus proſtrationem.

Poſtremo, cum antequam malum usque adeo incruduerat, æger non ſolum longioribus frueretur Paroxyſmorum intervallis, ſed etiam durante iſta intermiſſione recte valeret tam artubus quam reliquo corpore, facultatibus ſingulis naturalibus officio ſuo debite

ſungen-

fungentibus; jam artus habet fere undiquaque contractos atque impeditos, ita ut quamlibet ſtare poſſit, forte etiam aliquantiſper procedere, greſſu tamen ita claudicante ac permoleſto prorepit, ut etiam cum ambulet quieſcere videatur: & ſi ultra vires ambulare perſtiterit, quo pedibus rectius valeat, quanto magis ipſos ambulando confirmat & dolori excipiendo minus obnoxios reddit, tanto morbi fomes, nunquam per hoc omne intervallum perfecte diſſipatus, viſceribus periculoſius imminet, cum in pedes ita libere nequeat effundi: qui hoc morbi tempore vix unquam doloris ſunt expertes, ſed ſenſatione aliqua plus minusve moleſta perpetuo tentantur. Quin etiam multis aliis ſymptomatis infeſtatur æger, ut venarum Hæmorrhoidalium dolore, Ructu nidoroſo cibi jam manducati & in Ventriculo putreſcentis guſtum referente, quoties vel aliquid e Dyspeptis aſſumpſerit, vel eam tantum cibi quantitatem quæ ſano competit. Appetitus languet, uti & totum corpus præ inopia ſpirituum. Denique ideo tantum vivit ut calamitoſus ſit & miſer, non ut vitæ dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam prius coloratiorem, maxime in Paroxyſmis & in pauca quantitate ſolebat reddere, jam illam tam colore imitatur quam copia quæ in Diabete excernitur. Dorſum aliæque partes moleſte pruriunt maxime ſub horam ſomni.

Id

Id etiam in hoc morbo quoties jam confirmatior est, incommodi accidit, quod ab Oscitatione, imprimis vero matutina, ligamenta ossium Metatarsi vehementer convelluntur, cum sensu quasi coarctationis vel compressionis fortissima a manu valida. Quandoque etiam nulla Oscitatione præcedente, æger jam se somno committens ictum quasi clave Metatarsum confringentis derepente persentiscit, unde cum ejulatu expergiscitur. Tendines Musculorum qui tibias suffulciunt subinde spasmo corripiuntur ita acri & violento, ut dolor quem excitat, si vel tantisper duraret omnem humanam patientiam dejiceret vinceretque.

Post multos dirosque cruciatus & carnificinam diuturniorem, ceu pignus missionis quam mors jam in propinquo stans mox est datura, Paroxysmi subsequentes ægrum quoad dolorem clementius tractant, (natura partim ab onere materiæ peccantis oppressa, partim ob senium, eandem in corporis extremitates jugiter ac strenue relegare non amplius valente) at loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad Diarrhœam superveniunt. Hæc Symptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quæ pariter evanescunt quoties articulos dolor fatigat: atque ita nunc dolore, nunc ægritudine quasi alternatim lacessente, Poroxysmus

longas moras nectit. Animadvertendum est enim quod ubi quis ad multos annos Podagra laboraverit, dolor singulis Paroxysmis gradatim imminuitur, tandemque ægritudine potius conficitur quam dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet sint productiores, vix ad decimam partem ejus assurgit doloris quem pati solebat cum viribus esset magis integris. Nihilominus hæc ipsa morbi inclementia pensabatur ut plurimum longiore intercapedine quæ paroxysmos intercedebat, tum sanitate qua interea satis commoda utebatur. Namque hoc in morbo dolor amarissimum est naturæ pharmacum; qui quo vehementior est, eo citius præterlabitur Paroxysmus, atque insuper & longior erit intermissio & magis perfecta; & vice versa.

Neque tamen dolor, claudicatio atque impeditus partium affectarum motus, ægritudo aliaque symptomata jam descripta, hujusce morbi tragœdiam absolvunt: Calculum insuper Renum in quamplurimis parit hic affectus, tum ex eo quod æger diu supinus recumbat, tum etiam quod ferientur Organa secretoria a debitis sibi functionibus: sive etiam quod Calculus ejusdem materiæ morbificæ in genere portio quædam sit, quam ego litem non dijudico. Quæcunque vero sit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mœstissima interpellit contemplatio

Cal-

Calculusne an Podagra immitior ſit. Quandoque etiam Calculus lotii, per meatus urinarios in Veſicam tranſitum impediens, ægrum de medio tollit lentas Podagræ moras haud amplius expectantem.

Nec ſatis eſt ægrum ita miſeris modis dilaniari, ut nec ſui jam fuerit compos, alienæ opus prorſus indigens; ſed & hic accedit miſeriarum cumulus, quod durante Paroxyſmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eo usque corpori compatitur, ut haud facile ſit dictu utro horum æger calamitoſius doleat. Non enim rectius Podagræ, quam Iracundiæ, Paroxyſmus omnis dici poteſt; cum mens & ratio usque adeo ab infirmato corpore enerventur, ut vel leviſſimo affectuum motu impellantur & vacillent: unde non magis ipſi ſibi quam aliis gravis eſt. Quid quod & cæteris quoque Paſſionibus eſt obnoxius, timori videlicet ſollicitudinique atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur donec morbo evaneſcente, animus quoque priſtina tranquillitate recepta una convaleſcet.

Tandem æger (ut funeſtiſſimi huius morbi Cataſtrophen ſemel expediam) viſceribus a Materiæ peccantis incubatu complexuque ita læſis, ut Secretionis organa non amplius ſuo munere fungi queant, unde & ſanguis quaſi limo & fæculentiis refertus ſtagnat, &

materia peccans non jam, ut olim ſolebat, in corporis extremitates diſploditur atque rejicitur; tandem, inquam, ὁ τρις-ἄθλιος vitam afflictiſſimam & jam diu non vitalem cum morte ærumnarum requie feliciter commutat.

At vero (quod mihi aliisque licet tam fortunæ quam ingenii dotibus mediocriter inſtructis, hoc morbo laborantibus ſolatio eſſe poſſit) ita vixerunt atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynaſtæ, Exercituum Claſſiumque Duces, Philoſophi, aliique his ſimiles haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus (quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit quam pauperes, plures ſapientes quam fatuos; Natura quaſi digito monſtrante quam parum iniqua ſit omnium Parens & Arbitra, quam Partibus non ſtudeat; cum eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatius ditare ſoleat; profuſiorem vero erga alios munificentiam æqua malorum parte admixta diluat & contemperet. Adeo ut ubique gentium rata ſit lex atque inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miſerum ac calamitoſum poſſe inveniri, ſingulos autem utramque experiri ſortem. Quæ Boni atque Mali contemperatio, fragilitati noſtræ & mortalitati ita propria, nobis fortaſſe apprime conducit.

Poda-

Podagra Fœminas perraro infestat, easque non nisi jam Vetulas & Viragines seu corpore masculorum habitum æmulantes. Graciliores quæ vel in adolescentia vel constanti ætate symptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipsa vel affectibus Hystericis, vel Rheumatismo quo jam olim laborarunt, & cujus fomes non satis initio fuerat eliminatus, accepta referunt.

Neque Pueros neque Juvenibus minores Podagra vera atque genuina vexatos hactenus observavi: Nonnulli tamen mihi noti sunt qui priusquam eam ætatem attigissent, leviculam aliquam quasi velitationem præsenserant: quorum nempe Patres etiam tunc hoc morbo tenerentur cum iis generandis operam darent. Atque hic explicit morbi hujus Historia.

Omnes animi nervos variis hujusce morbi Phænomenis contemplandis acriter intendens, illum Ἀπεψία seu labefactatæ, tam in partibus quam succis corporis universis, Concoctioni ortum debere existimo. In istis enim qui huic morbo sunt obnoxii, cum jam vel ætate fuerint confecti, vel effrænata morum licentia senectutem præmaturius accersiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, immodico functionum in Juventutis calore vegetissimarum exercitio consumpti: verbi gratia, præpropero nimioque

Veneris usu, insanis improbissimisque laboribus quibus ardenter atque indefesse voluptatibus inserviunt, & his similibus. Accessit etiam sive ab annis sive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim assueverant, intermissio vel cessatio repentina (quorum usu tum sanguis invigoratior, tum partium tonus firmior & constantior solebat reddi) unde jam corpus flaccescit, & Concoctiones non amplius recte promoventur; e contra vero, succorum corporis recrementa quæ talium exercitiorum ope prius excernebantur, debinc in Vasis, ceu morbi seminium, reconduntur. Nonnunquam & studium seu Meditatio de re quapiam seria ac diuturna malum auxit, quo scilicet spiritus defæcatiores & magis volatiles a concoctionum penso quod debuerant absolvere nimium avocantur. Adde quod huic morbo obnoxii non solum ciborum in genere fere sunt Appetentiores, sed & eorum maxime qui difficillime ventriculo cedunt; quos cum haud parcius devorent quam tum solerent cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendis pares sunt. Neque tamen dicta voracitas & liberalior ciborum ingestio ita frequenter (licet id haud raro contigerit) Podagræ viam stravit ac vesana & immoderatior vini Compotatio; unde Fermenta Coctionibus variis dicata penitus prosternuntur, præcipitantur ipsæ Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adve-

adventitiorum copia ſubjugantur diſperguntur que. Jam vero cum uno eodemque tempore & Spirituum (qui Coctionis inſtrumenta ſunt) vigor imminuatur, atque inſuper ingens humorum colluvies ſanguinem opprimat, omnino neceſſe eſt ut ſingulæ Coctiones haud rite peragantur dum ita obruuntur ſingula Viſcera, unde Spiritus jamdiu fatiſcentes nunc etiam ſuffocantur. Nam ſi a ſola ſpirituum debilitate penderet hic morbus, Infantes, Fœminas, atque eos quos ægritudo diuturnior maceravit, pariter invaderet; cum fere viroſiſſimos quosque adoriatur, & robuſtiſſimis naturæ principiis præditos; quos tamen non aggreditur donec caloris & Spirituum Naturalium defectum ſive declinationem, humorum quoque congeſtio excipiat, a quibus ſimul junctis Concoctiones vitiatæ pervertuntur.

Porro ut Cauſarum, quas enumeravimus, ſingulæ Indigeſtionem promoverant, ita earum pleræque laxitati Habitus & Muſculorum corporis procurandæ non-nihil contulerant, unde porta crudis indigeſtisque humoribus intromittendis panditur, quoties iſti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in ſanguine diutius ſtabulantes tam mole quam prava diatheſi macti fuerint, tandem calorem putreſcentem acquirunt; & cum non amplius a natura regi poſſint, prorumpunt in ſpeciem, & in Articulos depluunt, calore

atque acredine dolores exquisitissimos in ligamentis membranisque ossa contegentibus excitantes; quæ vel a senio, vel luxu atque intemperantia labefactata laxataque facile humoribus impetum facientibus locum concedunt. Hic vero humorum Podagram generantium prolapsus, qui Paroxysmum constituit, serius ociusve contingit, prout ansa hujusmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam vero Curationem quod spectat; (ut primo quæ sunt omittenda subinnuam) licet, si humores respiciamus atque indigestionem, unde isti trahunt originem, prima fronte videri possit Indicationes Curativas imprimis ad humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas, (unde aliorum humorum succrescentium aggestio possit præcaveri) collimare debere, quandoquidem hæ sunt Indicationes magis generales quibus in plerisque aliis morbis Humoralibus satisfaciendum est: in Podagra nihilominus Naturæ quasi prærogativa est, materiam peccantem suo modò exterminare, & in Articulos deponere, per insensilem transpirationem dissipandam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus causam Podagræ continentem ejicere valeamus; Venæsectio scilicet, Catharsis, ac Diaphoresis per sudorem: nulla vero ex his methodus scopum attinget unquam.

Impri-

Imprimis Venæ-ſectio, quantumvis magna polliceatur tum in humoribus qui in procinctu ſtant & quaſi deſcenſum meditantes, tum in iſtis qui jamjam Articulos obſiderunt, evacuandis; manifeſto tamen pugnat cum indicatione illa quam Cauſa Antecedens, quæ eſt Indigeſtio a ſpirituum (quos ſanguinis detractio magis imminuit opprimitque) depravatione ac defectu orta, ſibi vendicat. Non eſt itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxyſmnm qui timetur, vel ad iſtum qui jam adeſt mitigandum, in iis nempe qui ætate jam ſunt provectiores. Quamvis enim qui educitur ſanguis Pleuriticorum & Rheumatiſmo laborantium ſanguinem ut plurimum referat, attamen Venæſectio haud minus inſigniter in hoc morbo officere ægro, quam in duobus prædictis prodeſſe cernitur. Etenim ſi ſanguis in intermiſſione, quantumlibet diu poſt Paroxyſmum, fuerit extractus, periculum eſt ne a ſanguinis & humorum agitatione novus ſuccreſcat Paroxyſmus, qui & priore diuturnior futurus eſt, & ſymptomatis enormioribus ſtipandus, ſanguinis robore & vigore, quibus adjutoribus morbi fomitem ſtrenue ac conſtanter excutere debuerat, exinde retuſis. Atque hoc incommodi toties etiam accerſitur, quoties ineunte Paroxyſmo vena pertunditur. Si mox a Paroxyſmo feriatur vena, ingens periculum eſt ne natura, dum

ſanguis adhuc languidior eſt & nondum priſtinas vires a morbo ſucciſas redintegraverit, ejusmodi vulnere importune inflicto usque adeo infirmetur & ſuccumbat ut Hydropi aditus aperiatur. Verumtamen ſi æger adhuc Juvenis fuerit & ab immodica potatione excalefactus, ſanguis initio Paroxyſmi poteſt detrahi; ſin autem in Paroxyſmis ſubſequentibus Phlebotomia jugiter utatur, Podagra quam citiſſime etiam in juvene inveteraſcet, & intra paucos annos latius imperium ſeu potius tyrannidem propagabit, quam alias in multis extendere valuiſſet.

Deinde, Catharſin quod attinet, ſive ἄνω ſive κάτω, animadvertendum eſt quod cum naturæ lex ſit inviolabilis atque ipſi hujusce morbi eſſentiæ intertexta innexaque, morbi fomitem ſemper in Articulos rejici debere; nihil prorſus aliud præſtabunt Remedia ſive Emetica, ſive Cathartica proprie dicta, niſi ut materia peccans, quam natura in corporis extremitates protruſerat, in ſanguinis maſſam denuo revocetur; unde accidit ut quæ in Articulos eliminari debuerat, in aliquod e viſceribus forte irruat, atque ita æger, qui in nullo prius diſcrimine verſabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale eſſe haud raro obſervatur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcavendam, (quod adhuc pejus eſt) ad leniendum Paroxyſmum aſſueverant. Etenim cum natura a methodo

ſibi

ſibi familiari exturbata fuerit, qua, ut pote ſecuriſſima optimaque, materiam morbificam in articulos ablegat, dum humores intro verſus inteſtina ſollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent vel certe perexiguum, ventriculi ægritudine, alvi torminibus, Lypothymia, & longo Anomalorum Symptomatum agmine miſeri quaſi enecantur.

Ego certe perſuaſiſſimus ſum, a jugi & ſæpe iterata experientia edoctus, Catharſin omnem tam per Lenientia quam per Fortiora Medicamenta, qualia pro more Articulis expurgandis deſtinantur, plurimum nocere; ſive in Paroxyſmo ad minuendam materiam peccantem, ſive in fine ad diſſipandas morbi reliquias, ſive in perfecta intermiſſione & recta valetudine, ut venturo Paroxyſmo occurratur. Etenim tam mei ipſius quam aliorum periculo compertiſſimum habeo, Catharſin quovis horum temporum adminiſtratam, ita parum votis reſpondiſſe, ut malum quod debuerat averruncare atque avertere, accerſeret. Primum itaque Purgatio ſæviente adhuc Paroxyſmo adhibita, naturæ, in materia morbifica ſeparanda & in Articulos deponenda occupatæ negotium faceſſens, magnam ſpirituum ἀζαξίαν nonnunquam excitavit, unde non tantum Paroxyſmus magis invaleſcebat, ſed & æger in vitæ diſcrimen haud obſcurè conjiciebatur. Deinde Catharticа

tica in fine Paroxyſmi uſurpata, cum morbi reliquias amoliri debuerint, id tantum egere ut recens Paroxyſmus de novo ſuppullularet, haud mitior priori iſto; atque ita æger ſpe falſa lactatus ea ſibi fabricat mala, quæ non fuerat perpeſſus niſi humores denuo in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipſemet plus ſemel expertus ſum, artis medicæ opem præpoſtere implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur, reliquias morbi. Poſtremo quod Purgationem attinet, certis intervallis & integra ſanitate repetendam, ut Paroxyſmo eatur obviam atque ei aditus præcludatur; etſi quod eſt fatendum, non ita præſens periculum eſt ne nova acceſſio invitetur, atque fuit in caſu jam dicto cum æger nondum ἐξω βέλους omnino fuerit; tamen etiam hoc tempore Paroxyſmum parit, idque ob cauſas ſupra memoratas; quo malo ſi forte ægrum non ſtatim multaverit nullatenus tamen eum a morbo liberat, quantumlibet conſtanter & debitis intervallis Cathartica hæc illave aſſumpſerit. Quinimo nonnullos novi huic morbo obnoxios qui Catharſi non ſolum Vere & Autumno, ſed & ſingulis menſibus, imo & ſeptimanis continuis, ſanitati litabant, neque tamen horum quisquam Podagram effugit: quæ ex hinc crudelius plerumque & immanioribus ſymptomatis eos petebat quam ſi ab omni medicatione ſibi temperaſſent. Licet enim jam

dicta

dicta Purgatio Causæ continentis partem aliquam possit educere, cum tamen concoctioni roborandæ (a quo tantum abest, ut eam debiliter, recenti vulnere naturam subruens ac dejiciens) ne hilum conferat, uni tantummodo causæ opponitur, & morbi curationi impares prorsus habet vires.

Ad hæc annotandum est, ab eodem illo spirituum defectu quo Coctiones in iis vitiantur qui Podagra solent laborare, eorundem Spirituum Animalium σύςασιν minus firmam vegetamque reddi, unde mox disjicitur & interturbatur a quavis causa quæ vel animum vel corpus paulo violentius concutit exagitatque; ac proinde jam fugax ac dissipabilis est admodum, prout iis qui Affectioni vel Hypochondriacæ vel Hystericæ obnoxii vivunt, persæpe accidit. A qua etiam Spirituum ad ἀζαξίαν propensione fit ut Podagra vel levissimam quamlibet evacuationem fere subsequatur. Dissoluto enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dum in vigore suo persistunt, rite compactum vegetumque servat, materia peccans quasi disruptis repagulis jam sui juris est atque ab hac plaga corpori inflicta Paroxysmus statim exoritur.

At vero hæc ipsa Methodus, utut perniciosa ac nocens, nihilominus Empiricis quibusdam, qui Catharticum quo utebantur medicamentum astute omnes celarunt, haud medio-

mediocrem existimationem conciliavit. Observandum est enim quod Purgatione currente, æger vel non omnino vel remisse admodum dolet; & si Catharsis ad plures dies produci queat, nullo superveniente Paroxysmo recenti, æger confestim ab eo, quo jam tenetur, convalescet: verum enim vero pœnas imposterum pendet dirissimas ab ἀζαξία in quam dicta humorum exagitatio naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacuatio, licet prædictis evacuationibus minus officiat, liquido tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viscera, sed e contra in corporis habitum propellat, attamen his saltem nominibus obest. Primo quidem quod extra Paroxysmum humores adhuc crudos & nondum ita subactos ut rite separari debeant quasi vi quadam protrudit in Artus, atque eo pacto cunctantem Paroxysmum ante diem, & vel invita natura sollicitat. Deinde quod sudoris provocatio in ipso paroxysmo materiam morbificam nimis violenter in affectum membrum impingat adigatque, dolorem simul adducens haud tolerandum; & si major sit materiæ peccantis copia, quam ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgasmus interea atque ingens tam sanguinis quam cæterorum humorum ebullitio sive exæstuatio; si vero corpus

pus colluvie ſeroſa Podagræ generandæ apta admodum ſcateat, metuendum eſt ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus in quibus ſudores Artis ope ſollicitantur ad eliminandam materiam morbificam, non vero naturæ ductu profluunt, periculoſiſſimum eſt eosdem nimis violenter atque ultra eum Coctionis gradum, ad quem humores evacuandi ſua ſponte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iſte Hippocratis Aphoriſmus, *Cocta non Cruda ſunt medicanda*, tam in Sudoribus provocandis quam in ſubducenda Alvo locum habet. Quod quidem liquido conſtat ex ſudore illo quo Paroxyſmus Febrium intermittentium claudi ſolet, qui, ſi modicus fuerit & materiæ Febrilis a præcedente Paroxyſmo concoctæ quantitati apte reſpondens, ægrum inſigniter juvat levatque; ſi vero ultra naturæ modum ſudatio promoveatur, ex eo quod æger lectulo jugiter affigatur, jam Febris continua ſubnaſcitur, & recens focus ſuccenditur, cum iſte qui prius efflagrabat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagra etiam lenis ille mador qui utplurimum mane ſua ſponte oritur, poſt minorum paroxyſmorum, e quibus majorem Paroxyſmum conſtare docui, ſingulos, tam dolorem quam inquietudinem quibuscum æger tota nocte conflictabatur, mitigat; e contra vero, ſi quando levis hicce mador & ſuapte

natura

natura fugax, diutius & vehementius proritetur quam fert proportio materiæ peccantis jam ab ultimo Paroxysmo concoctæ, morbus inde exacerbatur. Tam itaque in hoc quam in aliis morbis quibuscunque quos mihi videre contigit, dempta sola Peste, sudores prolicere non tam Medici, quam Naturæ provincia est: cum nullo modo assequi possimus, quanta materiæ pars ejusmodi separationi obeundæ jamjam est parata, nec per consequens quem in provocando sudore modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cum satis liqueat non solum Podagræ Curationem a Medicamentis evacuantibus incassum peti, sed & eadem ποδαγριῶσι noxam adferre, restat ut exquiramus ad quem alium scopum Curativæ indicationes sunt dirigendæ. Ego quidem ex accurata φαινομένων prædictorum omnium pensitatione & diligenti examine colligo, duabus potissimum causis in hujusce morbi curatione obviam iri debere. Prima est causa Antecedens, sive humorum indigestio a caloris & spirituum Naturalium defectu orta. Altera est causa Continens, sive eorundem humorum calor & exæstuatio, ubi jam tum putredinem, tum etiam acredinem nacti sunt a mora in corpore quam oportuerat diuturniore; quæ mora ab inconcoctione supra memorata pendet. Hæ causæ ita toto cœlo, quod

quod ajunt, a se invicem discrepant, ut, quæ huic prosunt remedia, alteri obsint; unde hic Affectus ita curatu perdifficilis est. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigestionem vincere satagimus, periculum est ne ex altera parte humorum calor intendatur atque e diverso, dum sive Diæta sive Remediis refrigerantibus calorem & acredinem humorum commitigare volumus, ἀπεψίαν accersimus, labefactato scilicet calore naturali. At vero hic Causam Continentem non eam tantum intelligo, quæ jam actu Articulos obsidens Paroxysmum format, sed eam insuper quæ adhuc in sanguine delitescens separationi hactenus est inepta. Perraro enim materia morbifica omnis, a Paroxysmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plene egeritur ut nullæ prorsus in corpore reliquiæ sint, eodem jam elapso. Ac proinde utriusque hujus causæ tam extra Paroxysmum quam eo vigente ratio habenda est. Quandoquidem vero materiæ continentis eliminatio Naturæ omnino opus est, sua ipsius methodo peragendum; cumque nihil interea temporis, ad humores calidos acresque leniendos, absque damno digestionibus illato, possit tentari, nisi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora a quibus inflammantur humores: maxima certe & præcipua Curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigestionibus sublatis, consula-

tur, de qua jam agam: ita tamen ut in Dissertationis serie ea etiam attingam Remedia, prout ansa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acredinem retundendam facere possint.

Quæcunque igitur naturæ opem ferunt in muneribus suis rite fungendis, sive sanguinem ad debitam chyli in illum invecti assimilationem, sive partes solidas corroborando, quo melius succos earundem nutritioni atque augmento destinatos in propriam substantiam convertant; quæcunque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo statu conservant ut singularum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; hæc & hujusmodi omnia huic intentioni adimplendæ conferunt ac proprie *Digestiva* appellantur, sive Pharmaca ea fuerint, sive ratio victus, sive exercitatio, sive alia ex istis quælibet, quæ *sex res non-naturales* indigitantur.

Hujusmodi Medicamenta sunt in genere quæ moderate excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo sunt pergrata, sanguini medentur, & cæteras partes fovent confortantque; qualia sunt, verbi gratia, Radices Angelicæ, Enulæ, Folia Absinthii, Centaurii minoris, Chamædrios, Chamæpyteos, &c. Addi possunt etiam Anti-scorbutica vulgo dicta,

dicta, ut Radices Raphani Rusticani, Folia Cochleariæ Hortensis, Nasturtii aquatici, &c. Cum autem herbæ istæ acres ac pungentes utut stomacho arrideant atque eidem conferant in Coctione juvanda, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos subdant & augeant calorem, parcius usurpandæ veniunt, præ aliis istis que miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & sanguinis massam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum species aliquot affabre permistæ humoribus concoquendis rectius, ut mihi videtur, quam simplex quodlibet ex eorum tribu desumptum. Quamlibet enim quoties specifica medicamenti cujuslibet virtute opus est nobis, Regula tenet, *Quo simplicius eo melius;* tamen cum id habemus propositi ut huic illive indicationi satisfaciendo ægrum sanemus, singula ingredientia symbolum pro morbo curando quasi conferunt: atque in hoc casu, quanto major est simplicium numerus, tanto potentius medicamentum operabitur. E prædictis itaque & reliqua ejusdem farinæ materia medica, variæ Remediorum formulæ ad hunc scopum tendentes concinnari possunt. Ego formam Electuarii ad exemplum Theriacæ Andromachi cæteris præfero, ceu viribus præstantissimam, eo quod mutua simplicium confermentatio

omnium virtutem adaugeat, quasi *aliquid Tertium* progignens, quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate quam in eorum quolibet. Verum tam delectum ejusmodi ingredientium quam formulas quibus exhibenda sunt prudenti Medico lubens relinquo; cum nunquam mei officii esse duxerim Receptulas, ut vocant conscribere, at potius veras Indicationes notare ad quas Curationes sunt dirigendæ: Quod cum minus observetur, ex hinc, ut alibi dixi Empiricis ansa data est ut se Artis medicæ Principes jactent.

Verum tamen Tyronum gratia, remedium, quo ego uti soleo, in medium proferam quod ad hunc modum componitur.

℞. *Rad. Angelic. Calam. Aromat. Imperator. Enul. campan.*

Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamæpyt. Scord. Calaminth. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Menthæ, Salviæ, Rutæ, Card. Ben. Puleg. Abrotan.

Flor. Chamomel. Tanacet. Lil. Conval. Croci Anglican. Sem. Thlasp. Cochlear. hortens. Carvi. Bacc. Iunip. singulorum quantitatem sufficientem.

Legan-

Legantur singulæ Herbæ, Flores, & Radices quo tempore viribus pollent maximis.

Siccentur ac in Papyraceis sacculis asserventur dum in pulverem tenuissimum redigantur.

Singulorum Unciæ quatuor simul probe mistæ excipiantur Syrupo ex Vino Canarino cum Saccharo facto, & in Electuarium debitæ consistentiæ conficiantur s. a.

Sumat drachmas duas mane & sero. Vel hujus defectu, sequenti utatur.

℞. *Cons. Cochlear. hortens. Unc. j ß.*
Absinth. Roman. & Flaved. Aurantior. ana Unc. j.
Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. ana Unc ß.
Theriac. Androm. ℥ ii j.
Pulv. Ari Comp. ℥ i j. *cum s. q. Syrupi Arantiorum fiat Electuarium.*

Capiat drachmas duas bis in die, superbibendo sequent. Aquæ cochlear. v. vel vj.

℞. *Rad. Raphan. rust. incis. Unc.* iij.
Cochlear. hortens. manip. xij.
Nasturt. aquatic. Beccabung. Salv. Menth. ana manip. iv.
Cortic. Aurantior. n° vj.

Nuc. Moschat. contus. n° ij.
Cerevisiæ Brunswic. ℔ xij.
Distillentur organis communibus, donec solummodo libræ octo Aquæ eliciantur pro usu.

E Medicamentis vulgo cognitis *Theriaca Andromachi* Concoctionibus roborandis præ cæteris confert: Cum tamen plures in se species contineat quæ plus satis calefaciant, atque insuper Opio abundet, Electuarium supradictum commodius parari potest e Vegetabilibus præcipuis excalefacientibus & corroborantibus cum Saccharo in vino soluto, quod Ventriculo gratius erit quam est Mel. Curandum est interim ut ea simplicia eligantur quæ ad ægri gustum magis faciant; cum enim diu admodum, scilicet ad omnem fere ætatem, in ejus usu perseverandum sit, omnino convenit ut palato minus sit ingratum. Inter simplicia Cortex Peruvianus primas obtinet, cum sanguinem corroboret vegetumque reddat, si ejus grana aliquot mane & sero assumantur.

Et sane uti in hoc Affectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis plerisque, hæc & huic similia remedia quæ sanguinem corroborant vegetumque reddunt (si modo eorundem calor, propter causas postea adferendas, in spiritibus vinosis non consistat) præ cæteris juvant; quandoquidem singuli

hujus

hujus generis morbi ad unam eandemque causam universalem, humorum scilicet Indigestionem, si recte conjicio, referri debeant.

Nihil est autem ex quo hoc certius evinci poterit ac probari, quam si ob oculos ponamus differentiam quæ inter morbos *Acutos* & *Chronicos* intercedit; quam ob causam æquus Lector boni consulet si paulisper ab eo, quod jam præ manibus est, negotio, digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii fere habentur qui cito vel perimunt, vel ad Concoctionem perducuntur: ita *Chronici* appellantur isti qui vel non omnino, vel tarde admodum & longa temporis mora ad eandem Coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipsa rei natura, quam verba quibus illa exprimitur, aperte loquuntur; at vero causa hujus differentiæ quæ inter hæc duo morborum genera deprehenditur, altius latet, haud ita facile eruenda: cujus indagationi si aliquantisper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cum harum rerum notitia clara ac distincta, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum Curationi accommodas magnum momentum adferre queat.

Sive interiora Terræ viscera, si ita loqui fas est, varias subeant mutationes, unde a Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinetur, quod mihi maxime probatur:

ſive inficiatur Atmoſphæra omnis, ab alteratione quam eidem inducit peculiaris aliqua corporum Cœleſtium quorumlibet Conjunctio: res ita ſe habet, ut ad hoc illudve tempus aer particulis refertiatur quæ humani corporis œconomiæ adverſentur; uti etiam alio tempore iſtiusmodi particulis impregnatur, quæ cum corporibus ſpeciei alicujus Brutorum minus conveniunt. His jam temporibus quoties nos hujusmodi noxia & naturæ inimica μιάσματα in nudum ſanguinem inſpiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata ſunt, Natura *Febrim* accerſit, ſolennem nempe ſibi Machinam ad ſanguinem a materia aliqua hoſtili & contraria intus ſtabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgo audiunt, & ideo Acuti ſunt & Breves quia motum habent ita celerem & violentum. At vero præter hos morbos a cauſa externa excitatos, ſunt & alii perinde Acuti, ab hac vel illa peculiari ſanguinis inflammatione nati, quæ non a cauſa aliqua generaliori ab aere pendente, ſed a particularium corporum Anomalia vel intemperie producuntur. Quod quidem Febrium genus ego *Intercurrens* & ſporadicum idcirco vocito, quod annis fere quibuslibet occurrant.

At vero Morbi *Chronici* genium habent longe ab his diverſum: quamvis enim aer minus

minus ſalubris hujus vel illius generis ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aeri ita immediate originem debent ſuam, ſed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum ſcilicet *Indigeſtioni.* Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata ac protrita, ſive a ſenecta, ſive a magnis & continuis circa *Sex res non-naturales* erroribus, præcipue in Cibo Potuque; vel ſi Organa Secretoria eo usque fuerint debilitata, ut jam functionibus ſuis ad defæcandum ſanguinem & ejus ſuperfluitates eliminandas deſtinatis prorſus fuerint imparia: his in caſibus uberiori humorum proventu jam coagmentato quam cui digerendo hominis vires ſufficiant, dicti humores mora diuturniore varias fermentationes ac putrefactiones patiuntur tandemque in Speciem erumpunt, & varias morborum ſpecies edunt pro depravationum varietate. Et prout hi ſucci depravati variam habent indolem, ita varie in hanc illamve partem dilabuntur quæ eisdem excipiendis aptiſſima eſt; atque ibi ſenſim longam ſymptomatum ſeriem explicant, quæ partim a talium ſuccorum natura, partim ab ἀταξίᾳ iſtis partibus illata, ſolent exoriri: quæ duo ſimul juncta iſtam naturæ ἀνωμαλίαν conſtituunt quæ morbi alicujus nomine inſignitur.

Jam quod ejusmodi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque Mor-

borum Chronicorum causa sit præcipua, facile liquebit, si animadvertamus Senes, quorum Coctiones sunt læsæ, & spiritus, earum instrumenta, absumpti a repetitis vitæ longioris functionibus, hisce Affectibus magis esse obnoxios quam sunt Juniores, quorum vitæ flamma magis accensa recrementa ista coacervata dissipat; & quorum Organo Secretoria jugi isto caloris naturalis subsidio instruuntur, ut functionibus in totius sanguinis massa depuranda peragendis neutiquam deficiant, nisi insuper premantur & quasi suffocentur a nimia humorum copia. Ad haec talem humorum indigestionem plurium Morborum Chronicorum causam esse ex eo constat, quod Hyems ad istiusmodi morbos gignendos longe magis faciat quam Æstas. Licet nonnulli ex his morbis non actu exerantur nisi sub Brumæ exitum; attamen iste humorum proventus a quo illi pendent per omnem Hyemis decursum succrescens, auctior factus est ab ejus tempestatis frigore & effœto languore naturam debilitante, quo minus valeat in administranda corporis œconomia. Unde fit ut qui in Æstate satis bene habeant, raro tamen Hyeme eos morbos effugiant ad quos magis sunt proclives, *Podagram*, verbi gratia, *Asthma*, *Tusses*, *&c.* Atque hinc etiam ratio deducenda est quare Peregrinatio in Regiones magis Australes ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum

curatio

curatio in frigidioribus incassum tentabatur. Eorum, quæ de generali morborum Chronicorum causa jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti & quasi stupendo ac incredibili emolumento quod ii qui morbis Chronicis plerisque præcipue vero *Phthisi* laborant, ab Equitatione percipiunt, quod genus Exercitii Digestiones singulas invigorat firmatque, dum a continua corporis successione calor naturalis re-accenditur, & Organa secretioni destinata in munere depurandi sanguinis rite fungendo promoventur: unde necesse est ut sequatur Digestionum deperditarum quasi renovatio quædam, & e consequenti totius corporis Crasis optima.

Quocirca e rationibus jam allegatis satis elucescit, quod non in Podagra tantum, sed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptomata manifestum contra-indicat, Herbas ejusmodi excalefacientes magnum omnino commodum adferre, cum sanguini æstatis calorem vel media hyeme concilient: quamvis si æstivo tempore earum usui assuescamus, melius præcavebunt mala ista quæ adversa tempestas solet apportare. Et profecto si ad hyemis usque appulsum deferantur, quo tempore ingens humorum saburra accumulatur, periculum est ne sero nimis ad hoc Asylum confugiamus, & quod dici solet, Μετὰ πόλεμον συμμαχία. Quamvis autem,

autem, ut ſupra fuſius diſſerui, Podagra id ſibi habeat peculiare, ut non tantum non juvetur, ſed & lædatur a Catharticis; tamen in aliis Chronicis plerisque & Venæ-ſectio quoties opus fuerit repetita, & purgatio ante ſunt imperanda quam Remediis corroborantibus & Digeſtivis hic a me laudatis opera danda eſt: ubi vero ſe æger his addixerit, in iis perſeverandum eſt, nullis intercalatis Evacuationibus. Etenim hoc eſt firmiter retinendum, quod quoties cujuscunque morbi curatio Remediis Corroborantibus innititur, Evacuationes qualescunque eæ fuerint, officiunt prorſus. Denique non is ſum qui aſſeram Medicamenta Digeſtiva jam memorata cæteris quibuscunque præſtare: at vero dico eum qui Remedium ad hanc intentionem ſatisfaciendam potentiſſimum invenire potuerit, longe majora in ſanandis Morbis Chronicis præſtare poſſe, quam ipſe ſe poſſe exiſtimaverit.

Iſtud vero iis omnibus quæ de Podagra ſananda dicturus ſum, præmittendum eſt, & maximopere præ cæteris obſervandum, nempe quod *Digeſtiva* Remedia quæcunque, ſive Medicamentorum apparatu, ſive Diæta, ſive Exercitatione ea conſtant, haud obiter inſtituenda ſint, verum conſtanter atque omni adhibita diligentia aſſidue uſurpanda. Cum enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum

rum quamplurimis, causa ejus in habitum, & novam quasi naturam transiverit, nemo sanus existimaverit leviculam aliquam ac momentaneam alterationem sanguini atque humoribus a quolibet sive remedii sive victus genere superinductam, curationis scopum posse attingere; at vero corporis habitus omnis alio traducendus est, atque homo integer deinceps quasi nova incude refingendus. Neque enim hic ita se res habet atque in morbo Acuto aliquo, ubi is qui modo athletice ac pancratice valebat, derepente Febre correptus, ab optimo sanitatis statu in morbum periculosissimum, quasi rupto ponte, præceps ruit. Podagræ dispar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos Comessationibus, Compotationibusque intemperantius indulgendo, solita exercitia intermittendo, desidia atque pigritia intabescendo, vel etiam nimio studio atque irremissa animi intentione, aliisque vitæ erroribus, id egit tandem quasi dedita opera ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur spiritus Animales (qui Coctionis instrumenta sunt primaria,) unde humores præternaturales coacervati erumpunt tandem, cum jam ad summum gradum exaltati fuerint, ac stragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effœminatis Articulis, unde humores illabentes promptius excipiunt. Atque ita demum alia quasi natura sensim superinduci-

inducitur, priſtina & naturali corporis œconomia everſa funditus & deleta: Cum iſti Paroxyſmi, qui hominum incautorum ac minus perſpicacium oculos animosque ſoli fere perſtringunt & occupant, nihil prorſus aliud ſint quam ſeries & ordo ſymptomatum ab illa methodo pendentium, qua uti ſolet Natura in materia morbum committente foras pellenda. Quamobrem operam ludit quisquis hoc illove ſive medicamento, ſive etiam regimine ſubinde in uſum revocato, hunc morbum protelare ſatagit. Cum vero hic habitus tum in Digeſtionum omnium labefactatione, tum & in amiſſione firmitudinis naturalis partium ſingularum præcipue fundetur ac conſtet, utrique malo occurrendum eſt; & tam Coctionum robur, quam firmitudo partium pedetentim reduci debet ac reſtaurari, pro modulo ſcilicet priſtinæ ac conſuetæ corporis œconomiæ. Quantumlibet vero iſtud plene perfecteque fieri non poſſe videatur, non eo ſolum nomine, quod Habitus quicunque non niſi ægerrime in ſibi contrarios transmutantur, ſed etiam quod ætas ſenilis, quæ huic morbo ut plurimum comes eſt & ſocia, vehementer refragatur: tamen quantum vires annique ſinent, tentanda eſt curatio, & prout æger propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Podagræ tyrannidem magis minusve effugiet.

Atque

Atque porro animadvertendum eſt, quod Remedia πεπτικὰ vel Digeſtiva, ſive partem Medicam ea ſpectant, ſive Diæteticam, in Paroxyſmorum præcipue intervallis in uſum revocanda ſunt; idque quam longiſſime fieri poteſt a Paroxyſmo inſecuturo. Nequeenim ſine magna temporis mora pertinaci Remediorum uſu Concoctionum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum reſtauratio, tantaque firmitas quantam expetunt tum ſanguis, tum viſcera, ſenio adverſante poſſunt acquiri.

Quantumlibet vero proſint hæc aliaque ejusmodi remedia, attamen hiſce ſolis hæc corroborandi intentio ſatisfieri nequit; ſed & earum etiam rerum habenda eſt ratio quæ ad artem proprie medicam non ſpectant. Et certiſſime voto fruſtrabitur is qui in hoc alio-ve morbo Chronico omnem curationem Medicamentis ſolis abſolvi poſſe autumat. Primum itaque ea in *Cibo Potuque* mediocritas eſt obſervanda, ut neque plus alimenti ingeratur quam ventriculus concoquere valeat, ac proinde morbo fomes ſubminiſtretur: neque e contra, nimia abſtinentia partes ea proportione defraudentur, qua earundem robur & vigor debuerat ſuſtineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex æquo nocet, prout tam in me ipſo quam in aliis haud ſemel expertus ſum. Ad hæc, ciborum qualitatem

litatem quod ſpectat, licet Εὔπεπτα per ſe conſiderata δυσπέπτοις preferenda ſint, attamen ægri palato eſt conſulendum: quandoquidem obſervandum eſt, quod ſæpenumero id quod ventriculus vehementer appetit, licet difficilius coquatur, citius tamen a natura vincitur quam quod facilioris concoctionis habetur, ſi ventriculo nauſeam creet: at vero quæ δύσπεπτα habentur idcirco parcius ſunt comedenda. Unica etiam ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcendum arbitror, cum varia carnium genera ſimul ingeſta plus ventriculo moleſtiæ faceſſunt quam unicum quod omnia iſta quantitate exæquet. De cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis; quæ licet coctionem non lædant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantum expedit; cum enim lectus humoribus digerendis proprie dicetur, id temporis in cibis concoquendis non eſt inſumendum. Non cœnent itaque qui Podagræ ſunt obnoxii; hauſtum tamen Cereviſiæ alicujus tenuioris liberaliorem ſibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives fere ſint tales; cujus concretio a liquore ejusmodi hoc tempore hauſto multum impeditur refrigeratis ſcilicet ab eo Renibus prolutisque.

Γαλακ-

Γαλακτοποσία, seu Diæta e solo lacte sive crudo, sive cocto, exulantibus cæteris omnibus, nisi quod panis aliquid semel forte in die adjiciatur, ab Annis retro viginti obtinuit. Profuit hæc quamplurimis præ cæteris hujusce morbi præsidiis, quamdiu ne latum unguem ab ea discesserint. Quamprimum vero ad sanorum diætam, utut lenem mitemque, sese receperit qui huic insueverat, Podagra confestim reversa ægrum pejus longe quam antehac vexavit: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculosius infestat & diuturnius. Qui igitur huic se methodo tradere cogitat, primum serio secum perpendat, num valeat per omnem vitam in eadem persistere: quod tamen fortassis penes eum non erit utut propositi tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam qui postquam per annum integrum solo lacte victitaverat, non tantum sine offensione sed & cum summa voluptate: quo tempore quotidie semel aut pluries dejecerat; sistente derepente ac mutata corporis temperie, manente vero adhuc animi propensione, & ventriculo tandem ad lac nauseante, absistere coactus est. Nonnulli vero Hypochondriaci, crasso corporis habitu, vel qui alias liquoribus spirituosis diu multumque assuevere, lactis usum nullatenus ferre possunt. Interea emolumentum illud per-

breve ac fugax quod ex hac diæta percipiunt illi quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quod non tantum diæta sit simplicissima (unde nullus dubito quin jusculum Avenaceum, modo ventriculus illud ferat, idem præstare possit) sed etiam sanguinem dulciorem mitioremque reddat, particulas in eo acriores contemperando. atque insuper, quod ego palmarium judico, cum lac alimenti genus sit Adultis prorsus impar, istam humorum turgescentiam sive virositatem reprimit cui Podagra ortum debet, atque eo nomine paucos istos quibus congruit, tamdiu a Podagra immunes præstat quamdiu eo solo vescuntur, nec juvat ulterius. Cum enim Podagræ causæ originali ac primariæ nempe Concoctionum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longe magis hac ratione obest quam altera prodest. Quod cum minus perspectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos & plane exitiabiles inciderunt; dum morbi causæ Continenti, humorum scilicet calori & acredini, obviam ire satagentes, Concoctiones pessundederunt, & functiones naturales prostraverint omnes.

Liquores quod spectat, ii, me judice, optimi sunt qui neque ad Vini generositatem ascendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujusmodi sunt Cerevisia tenuis *Londi-*

Londinensis, sive lupulata, sive non lupulata, cum extrema ab utraque parte noceant. Primum de Vino, licet Proverbio jactetur, Vinum potans Podagra laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagra; extra controversiam tamen est & variis ποδαγοιώντων experimentis confirmatissimum, Vinum de facto officére. Licet enim prodesse credatur juvandis Coctionibus, quarum vitia causam Podagræ Antecedentem jamdudum statui; ratione tamen Causæ Continentis omnino obesse censendum est, humores scilicet, fomitem morbi, jam in procinctu stantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus Vinum pro potu ordinario usurpatum Coctiones promovere, at potius subvertere dicimus, nisi in diu Vino assuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in transitu impertiat, certissimum est tamen fermenta corporis ab eo subjugari, & avocari spiritus naturales atque fugari: unde est si bene conjicio, quod Bibaces atque Nepotes isti male feriati, Podagra, Paralysi, Hydrope aliisque morbis frigidis fere perimuntur. Adde, quod jugis & immodica Vini ingurgitatio corpus ad instar corporum Fœminarum emollit laxatque; cum liquores temperati partium omnium tonum roborent ac firment: unde qui liquoribus tenuioribus semper assuevere, Podagram fere nesciunt. Notandum est insuper quod huic morbo maxime obnoxii Vi-

ri ſunt, qui licet imminutam habent concoctionem naturalem, tamen ex quadam ſanguinis luxuria plus ſatis nutriunt, & incrementum ſumunt, ex materia quadam indigeſta loco ſubſtantiæ ſanioris & rite compactæ. Hanc ſanguinis luxuriam Ὀινοπωσία adauget magis, ac proinde tum novam materiæ ſaburram accumulat, tum etiam fomitem jamdiu repoſitum quaſi ſubdita face actu in morbum provocat. Huic accedat ſtrui, quod cum Podagricorum ſanguis iſti qui e Pleuriticorum, aliorumque morbis inflammatoriis laborantium pertuſis venis extrahitur, perſimilis ſit, inſanorum eſſet ſanguinem jam Ὀργιῶντα ulterius ſpirituoſis liquoribus, ceu ignem oleo proritare. Neque tutius ex adverſo liquores nimium refrigerantes in uſum revocantur, cum hi Concoctiones prorſus dejiciendo, & extinguendo calorem naturalem majorem adhuc noxam inferant; non dolorem ſcilicet ut Vinum, ſed ipſam adeo mortem: prout experientia docet in iis qui ad ſenium usque vino liberalius indulgentes, aquam aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non ita diu poſt, vitam cum morte commutarunt.

Hic itaque Podagræ obnoxiis in potu modus ſtatuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maxima copia aſſumpti inebriare poſſunt, neque frigore ſuo ventriculum

lum lædere. Hujusmodi eſt, ut dixi, Cereviſia tenuis noſtras, & in aliis Regionibus confici poterit ex multa aqua cum pauco vino permixta. Aquam puram crudamque & periculoſam exiſtimo, & expertus ſum meo damno. Attamen ſatis commode ab ineunte ætate potatur Aqua; qua hodieque longe major hominum pars ſitim levat: inopia ſua feliciores ſunt illi quam nos noſtra copia & luxu. Teſtes appello ingens morborum agmen quo corpora noſtra hoc nomine diſcruciantur, Podagram ſcilicet, Calculum, Apoplexiam, Paralyſin, &c. tum & vim animis illatam qua a nativa rectitudine transvorſum aguntur, dum adventitii talium liquorum ſpiritus, cum ſpiritibus Animalibus cogitationi formandæ inſervientibus complicati, mentem nimium volatiliſando perturbant, vana ac futilia loco rerum ſolidarum atque alicujus momenti ſubingerentes: atque ita demum ingenioſe Lepidos ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem ferme differentia intercedit atque eſt inter Subſtantiam & prorſus Nihil. Sed de his ſatis.

Jam vero quamvis ſufficiat ei qui Podagra mitius ac tantum per intervalla laborat, vel Cereviſia tenui uti, vel Vino dilutiori, cum is morbi gradus tanti non ſit ut ſeveriori regimini ſe ſubjiciat; attamen cum univerſa

corporis ſubſtantia in Podagram quaſi degeneravit, minus quam exoptet in profligando morbo promovebit, qui non a liquore fermentato quocunque, quantumvis leni & tenui, in totum abſtinet: cum hi omnes ſpiritus pungentes, & aliquem acredinis gradum in ſe contineant; & quod pejus eſt, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cereviſiæ liquoribus inditi vim ſuam fermentativam toti maſſæ communicant,) humores fermentationi perpetuæ addicunt. Potus itaque Diæteticus ex ingredientibus vulgo notis & huic uſui dicatis pro tali potu ordinario præſcribendus eſt: modo non ſit juſto fortior, quo haud multo minus periculoſe accendentur humores quam ipſo vino; nec e contra aquoſior juſto, naturales functiones nimia refrigeratione proſternens. Hujuscemodi Potus ſi rite paretur ſelectis Ingredientibus iſtis quæ ægro minus ſunt ingrata, licet ad ſeptimanam unam alteramve non ſine aliquali faſtidio ita jugiter aſſumatur, poſtea tamen perinde gratus & acceptus eſt ac ſunt alii liquores quibus quis maxime aſſueverit. Atque ab hoc Potus genere non tantum non imminuetur Appetitus, ſed & augebitur: magis inſuper naturalis & genuinus evadet quam cum liquoribus fermentatis uti ſoleret. Hoc inſuper commodi accedet, quod qui hujusmodi Potum Diæteticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cætero victu ſibi poſſint indul-

indulgere, quam cum Cerevisiam biberent, aut Vinum: cum errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene supra humanam sortem est) hoc pacto aliquatenus corrigantur compensenturque. Quod vero omnium primum est, æger hoc morbo sibi a Calculo præcavebit qui Podagræ fere individuus est comes; cum liquores acres ac attenuantes quilibet, uti ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor sequens utpote qui gustu ac colore jucundo est, mihi maxime arridet.

℞. *Sarsaparill. Unc.* iv.
Lign. Sassaphr. & Chinæ, ana Unc. ij.
Glycirrhiz. Unc. j.
Coq. in Aq. fontan. Cong. duobus per horæ dimidium; deinde stent clause super cineres calidos per horas 12. postea ebulliant ad tertiæ partis consumptionem.
Cum primum ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi Unc. ß.
Post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probe clausis ad usum.

Hic liquor tum primum commodissime in usum trahetur ubi quis a Paroxysmo convaluit; atque in eo perseverandum tam in ipsis Paroxysmis; quam in eorum intervallis

per reliquum vitæ cursum. Neque enim satis factum est sæviente adhuc morbo novis rebus studere, cum in ejusmodi ἀταξίᾳ & motu inordinato natura vix ferre queat ut liquores fermentati, qui vegetiores sunt ac magis spirituosi, cum alio inerti ac spiritibus destituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* prædictum usurpabitur; quod pariter deinceps tam in Paroxysmorum insultibus quam extra eos quotidie est devorandum. Hujus calor Potus Diætetici aquositatem quadantenus pensabit, sanguini & visceribus debitum caloris gradum concilians, sine ista agitatione quæ excitari solet ab æstu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem esse in qua omnimoda tum a Vino tum ab aliis liquoribus fermentatis abstinentia observatur; respondeo perpendendum esse annon longe miserius sit ac minus tolerabile diris inveterascentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc postulo) quotidie excarnificari, quam huic soli liquori se adstringere; cujus usu continuato in cæteris esculentis ferme omnibus animo obsequi licet: ut jam non repetam, quod & hic potus (uti cætera omnia) dulcescet consuetudine. Certe qui hunc morbum expertus est, modo Homo, non bipes fuerit pecus, nihil ambiget in quam partem debeat concedere.

Quo

Quo non obstante, si æger vel longo ac nimio usu liquorum inebriantium, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos absque Vino vel quovis alio liquore fermentato nequeat concoquere, non vacat certe periculo eundem protinus ac derepente a vino depellere; qui quidem error haud paucis lethalis fuit. Prorsus itaque, si me audit, Apozema Diæteticum supra præscriptum abdicet, vel, si eodem uti statuerit, ei sensim assuescat, haustum vini in pastibus ad tempus aliquod sibi indulgens, quasi Remedii loco potius quam Diætæ, donec decoctum illud familiarius evaserit. Vinum autem Hispanicum hic loci tam Rhenano, quam Gallico omnino præferendum est; quæ posteriora, licet ventriculo pergrata sint, tamen exacerbandis humoribus & augendo morbi fomiti apta nata sunt. Adde quod cum æque fere cruda sint & vix magis concocta quam est nostrum Pomaceum, non perinde cardiaca sunt atque calida ac res postulat. Atque hæc de Cibo Potuque ποδαγριώντων dicta sunto.

Est & aliud, quod tametsi parvi pendatur, magni tamen momenti est tam in digerendo morbi fomite, Paroxysmo adhuc vigente, quam ad prohibendam ejusdem materiæ generationem extra Paroxysmum, nempe ut æger, maxime hyemis tempore, matu-

re lectum petat. Etenim post venæ-sectionem & Catharsin nihil æque naturæ vires subruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus affirmabit, si serio animadverterit quanto alacrior vegetiorque exurgit quoties se lecto temporius commiserit, quam vero enervis est ac languidus quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur an citius seriusve quis lectum repetat, modo per tot horas eidem indulgeat, verbi gratia, an hora nona cubitum eat & quinta surgat, vel undecima cubitum eat & surgat septima; multum tamen interest, idque ob hanc, ut existimo potissimum rationem. Interdiu scilicet spiritus dissipantur, sive in corporis exercitio, sive animi, qui in minus recte valentibus ita sunt infirmi ac debiles ut vesperi somni subsidio maturius opus habeant; & cum noctis appulsus œconomiæ corporis quasi relaxationem quandam adferat quæ diurno tempore a Solis influxu vegeta conservatur, lecti calor, bruma præsertim, Solis vicem ut gerat necesse est. Mane vero spiritibus tam a progressæ noctis quiete quam a lectuli calore refocillatis invigoratisque, præterquam quod dies superveniens firmitatem ac robur corporis tono conciliet, diluculo surgere hoc tempore, licet horam unam alteramve a somno matutino detrahat, non ita altum vulnus Naturæ infligit

git ac vigiliæ vespertinæ ad horam unam vel alteram protractæ. Quamobrem istis qui Podagræ sunt obnoxii Author ego sim, hyeme præcipue, ut lecto mature admodum se committant, & diluculo exurgant, quantumvis somnus justo brevior suadeat ut diutius cubantes eundem adhuc venentur. Cum somnus qui ita diluculo capitur secuturæ noctis somno tantundem detrahat; atque ita tandem naturæ vi illata, spretoque sapienti ejus instituto, noctem pro die quis habeat, diem perversus pro nocte.

Quinimo animi tranquillitas omni ope stabilienda est: cum perturbationes omnes, si repagula semel effringant, ad solvendam spirituum, qui sunt Digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad Podagræ incrementum multum faciant. Prudenter itaque secum meditetur æger mortalitatis suæ conditionem, nec se earum quæ eam sequuntur molestiarum exortem stultus opinetur: sive enim sui ipsius, sive aliorum culpa hanc animi ægritudinem pariat, non poterit unquam mundo leges dare, qui nemini hactenus, quantumlibet demum potens aut sapiens fuerit, semper morem gessit; neque ita cuiquam semper ex animi voto cedebant res omnes ac vana mens spoponderat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis specimen tandem edit, immerito

se

ſe brevi vitæ fructu ſpolians, Idem etiam incommodi ſequitur nimiam animi ad ſtudia & res ſerias applicationem: Cum enim huic morbo præ cæteris quibuslibet Melancholia vulgo dicta comes ſemper adhæreat, qui ei ſunt obnoxii, ſpiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare ſolent atque obruere, hoc ipſum ita valde ac nimiopere agentes ut corporis œconomia integra amplius conſervari nequeat: Quam ob cauſam ut mihi videtur, hic morbus perpaucos Inſipientes (me excipiat qui volet) occupavit unquam.

Cæteris vero omnibus, quæ ad impediendum humorum indigeſtionem (quam ego primariam Podagræ cauſam conſtitui) & ad ſanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandam faciunt, *Exercitium* corporis facile palmam præripit. Animadvertendum eſt autem, uti ſupra monui, quod cum in hoc morbo, etiam magis quam in Chronicorum quovis, totius corporis Habitus immutari debeat, exercitatio corporis niſi quotidiana fuerit, nihil juvabit: hujusmodi enim exercitatio per vices intermiſſa, uti nihil fere conferet ad immutandum habitum corporis ab inertia atque indulgentia jam langueſcentis & effœminati, ita fortaſſis & nocere poſſit, Paroxyſmum accerſendo, ubi quis

quis jamdiu ab ea desueverat. Hoc vero exercitium vehemens non fit oportet, tale vero quale Senibus competit, qui Podagræ subjecta sunt magis usitata. Motus enim corporis justo vehementior spiritus nimium dissipat, & e consequenti Concoctiones lædit; quando exercitatio moderata ac perseverans eosdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter senium & corporis ad motum ineptitudinem, & socordiam huic præsertim malo quasi connaturalem, dolore insuper mactatur, tamen si hoc omittatur nihil ex hactenus inventis quicquam proficiet. Utque Paroxysmorum intervalla sine jugi corporis exercitio magna esse non possint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior; qui quidem plus habet & periculi & cruciatus quam ipsa Podagra.

His adde, (quod magnum pondus habere debet) materiam *tophaceam* alonga requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maxime vero Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur. Utut enim fidenter asserant nonnulli horum tophorum materiam nil aliud esse quam sanguinis Tartarum ad articulos transmissum, facile tamen constabit cuilibet rem paulo attentius perpendenti, quod dum magna vis materiæ inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quosdam depluit,

pluit, & partes vicinas diutius tumidas reddit, tandem accidit ut partim harum virtus assimilativa sufflaminetur, partim a suffocante obstructione quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quæ a calore doloreque articuli in hujusmodi substantiam cogitur; atque indies augetur tum carnem tum cutim articuli in propriam naturam vertens; quæ jam nuda jacet acicula, ad instar Cretæ, Ocul. Cancr. aut similis alicujus rei, extrahenda. Jam vero hoc malum ab exercitio quotidiano præcavetur, a quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, diffiatio per omne corpus. Unde fit, ut ipsemet expertus sum, quod exercitatio longa & quotidiana non tantum non officit generationi tophorum, sed etiam tophos veteres & induratos solvit, modo non eousque invaluerint ut cutim extimam in suam substantiam mutaverint.

Exercitii genus quod spectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ætas nec Calculus intercedant, reliquis longe præferenda est. Et sane diu multumque mecum reputavi, quod si cui innotesceret Medicamentum, quod & celare vellet, æque efficax in hoc morbo, ut & in Chronicis plerisque, ac est Equitatio constans & assidua, opes ille exinde amplissimas facile accumulare posset. Hac si uti non

non liceat, vectio frequens in curru fere eodem recidit. Atque in hoc saltem Podagra laborantibus plerisque bene est, quod opes quæ luxuriæ, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates currus habendi subministrent, quo hac saltem exercitationis specie fruantur, cum altera frui nequeant.

Observandum est autem, quod Exercitatio in aere salubri longe ea præstantior est quæ in minus salubri peragitur: ruri scilicet potius quam in urbe ubi aer vaporibus a variorum Artificum officinis exhalantibus est repletus, & ædificiorum densitate constipatus; qualis est in *Londino* hoc nostro, Urbe, quantum certo scimus, omnium quæ in toto terrarum orbe sunt, spatiosissima. Quantum vero intersit an quis ruri an in urbe se exerceat, Podagricorum quivis statim persentiscet.

Quod *Venerem* attinet, is qui tam Podagra quam senecta laborat (quandoquidem jamjam ea spirituum copia destitutus est qua Concoctiones promoveri debuerant, & per consequens absque hac clade adventitia articulos & reliquas partes adjacentes plus satis laxatas habet & debilitatas) æque improvidus meo judicio foret si ejus lenociniis indulgeret, atque ille qui cum longum iter emetiendum susceperit, Viaticum omne prius abliguriret quam se viæ committeret. Quinimo

nimo præter malum ſibi accerſit, quod languidiora ævi jam fatiſcentis deſideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod ſpeciali atque eximio naturæ munere Senibus conceditur, ſe abdicat: qui jam in ultima vitæ ſcena ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tot rabidæ feræ, eos per juventam omnem diu noctuque quaſi laniabant, tandem aliquando ſunt emancipati: cum horum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur vel inſequebatur, penſaret unquam. Atque hæc de Regimine.

Quamvis autem hujusmodi Regulæ tam Diætam quam cæterum regimen ſpectantes, ſi ab homine Podagræ obnoxio religioſe obſerventur, eum ad enormioribus morbi inſultibus præſervare queant, atque iſtam ſanguini & partibus ſolidis firmitatem conciliare, quæ ab illa malorum Iliade unde morbus non ſolum ſupra humanæ patientiæ vires, ſed & funeſtus tandem redditur, eundem immunem præſtare poſſit; non tamen efficient ut non poſt quædam intervalla, maxime exeunte hyeme, Podagra quandoque tentetur. Licet enim æſtivo tempore dum tonus vigorque ſanguinis a Solis calore excitatus fuerit & in ſtatu conſervatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto ſucceſſit, omnino oportet ut coctiones longe melius

melius quam hyeme celebratæ fuerint; tamen cum appetente bruma & sanguinis robur fuerit imminutum, & perspiratio per cutis poros impeditior, necesse est ut ingens materiæ indigestæ colluvies sit accumulata, quæ tandem diuturna mora in speciem prorumpet, propriis se exerens symptomatis & Paroxysmum inducens, quamprimum vel ab humorum motu ab accessu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia causa evidenti quacunque ansa detur.

Ex jam dictis liquet eum qui hujusce morbi curationem molitur, id negotii sibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad pristinam constitutionem refingat, quantum per ætatem & reliquas circumstantias fieri possit: quod in Paroxysmorum interstitiis, non in ipsis Paroxysmis annitendum est. Cum enim morbi fomes non solum generatus, sed & in articulos jam ablegatus fuerit, sero nimis vel ejusdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur, cum non alia methodo foras ejiciendus sit, quam ea quam natura præmonstrat, cui soli permittendus omnino est. Quod & in Febrium Intermittentium Paroxysmis usu venit, quas ob eandem causam remediis non oppugnamus nisi æstu prius consopito. Nec absurdius quis in extinguendis harum febrium calore scilicet, siti,

inquietudine, aliisque ſymptomatis anxie operam locaverit, quam exiſtimaverit alius ſe Podagram ſanare, cum in Podagræ ſymptomatis tantum coercendis laboret; quum tantum hoc tempore a curatione morbi abſcedat, ut eandem aliquatenus impediat ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adverſatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiæ morbificæ expulſioni officit. Adde quod quanto Paroxyſmi furor ac acies retunditur, non ſolum tanto diutius affliget, ſed & brevius erit ſpatium interjacens, & minus etiam liberum ab omni gradu ſymptomatum quibus hic morbus funeſtatur. Quod nemo inficiabitur qui diligenter trutinaverit quæ ſupra in hujuſce morbi hiſtoria ediſſerui.

Quamobrem licet nihil magni in *Paroxyſmo* tentandum ſit, niſi quod iſtis ſymptomatis occurrendum eſt, quæ falſa medendi methodus quandoque parturit; tamen cum omnes uno ore fateantur morbum huncce ab humorum copia & exuberanti plenitudine naſci; ægro fortaſſe conducet a carnibus per aliquot dies, ubi primum a morbo, corripitur, abſtinere, & harum loco ſimplici juſculo Avenaceo uti, aut alio pari alimento: cujusmodi diæta tenuis materiæ morbificæ imminuendæ multum conferet, & naturæ opportuni-

portunitatem ſubminiſtrabit qua eandem ocyus digerat. Cum vero ingens ſit corporum aliorum ab aliis diſcrimen, quibusdam abſtinentiam a carne non ferentibus, ſtatim vero ab ea ſpirituum animalium ἀζαξία, animi deliquio, aliisque ſymptomatis quæ fœminis Hyſterica Affectione laborantibus accidere ſolent, correptis; iſtos non tantum non juvabit, ſed & lædet, ſi diutius a carnibus abſtineant quam ventriculus earum uſum averſetur: quod ut plurimum non excedit primum aut ſecundum diem eorum Paroxyſmorum particularium, qui omnes ſimul juncti integrum Paroxyſmum, ut ſupra innui, conſtituunt. At vero ſive tardius ſive ocyus quis carne veſcatur, ſerio cavendum eſt ne urgente morbo majore copia utatur, quam quæ ad naturam ſuſtentandam neceſſaria ſit, nec minore cura opus eſt in aſſignanda victus qualitate. Namque ut ſemper in Paroxyſmorum intervallis, ita Præcipue Paroxyſmo jam præſente, æger ſummopere curare debet ne quid vel in quantitate vel qualitate ſive potus, ſive ciborum peccetur. Neque in hoc ſolo, ſed in alio omni Regimine de quo fuſius egi in intervallis obſervando, cautela haud vulgaris adhibenda eſt. Et licet tam dolor quam magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego præ cæteris omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino eſt.

Quamlibet enim in Paroxysmi initio ægro impossibile videatur ut lationem in currum, multo minus ejus motum ferre queat: attamen si id tentaverit, non ita diu post sentiet se minus a talis motu dolere, quam cum se in cathedra domi contineret. Id insuper accedit emolumenti, si ad horas aliquot tam mane quam post meridiem in curru vectus fuerit, quod cum domi toto die sederet noctem fere insomnem ageret, jam dolorem somno ad multam noctem fugare poterit; cum exercitatio permodica Podagra laborantem eousque delasset ut in somnum dilabatur. Adde quod eadem exercitatio Calculum, quem vita deses ac iners ut plurimum accersit, quadantenus præcavebit. Quod vero maximi momenti est, a jugi ac pertinaci exercitio occurretur totali Artuum ad motum impotentiæ, quæ haud paucis accidit post Paroxysmum unum alterumve diuturniorem, contractis sive, poplitum sive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulserint (maxime crura nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum ac pedum motu per reliquum vitæ tempus orbati sunt, tam in Paroxysmorum interstitiis quam in ipsis Paroxysmis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimo in iis Senibus quorum Concoctiones admodum vitiatæ sunt, & qui a morbo per multos annos affligente ipsam corporis substantiam quasi

in

in Podagram habent conversam, nihil minus sperandum est quam ut morbus sine exercitio ad digestionem perducatur unquam; cum enim morbus naturam viribus superet, sæpe moriuntur a languore atque ægritudine quæ fomitis morbosi copia concoctionem respuentis apportat; & ab hac materia inconcoctili, quæ nullo modo potest assimilari tanquam a veneno enecantur.

Attamen non obstantibus iis quæ de exercitii utilitate in Podagræ Paroxysmis dicta sunt, si tamen æger præ nimia Paroxysmi atrocitate primo statim insultu quasi prostratus fuerit, quod istis fere usu venit in quibus Podagra jam ἀκμὴν suam attigit, nec adhuc a multorum annorum decursu mitigata est) hoc in casu si æger cubiculo includendus est, e re erit ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec scilicet doloris vehementia remiserit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus supplebit; cum ejus usus continuus materiam morbificam potentius digerat paucis diebus quam excubatio aliquam multis, maxime incipiente morbo; si modo æger absque leipothymia aliisque malis symptomatis a carnibus abstinere queat, solo jusculo Avenaceo, Cerevisia tenui & cæteris ejusmodi contentus. Verumtamen haud omittendum est, quod si

Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliaque his similia symptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxysmorum jugulatus si non exercitio utatur, idque in aere liberiore ac perflabili loco; quod diliger animadvertendum censeo; quando magnus Podagricorum numerus iis symptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præsertim in lecto incarceratio eosdem obnoxios fecerat, qui non ita mature fato concessissent si molestiam vectationis per majorem diei partem devorare voluissent. Licet enim qui unico artuum dolore fatigatur, se cubiculo possit includere; tamen qui loco doloris acerbissimi, ægritudine, aliisque symptomatis prædictis laborat, talis idem imitando, se in vitæ discrimen conjiciet. Et quidem bene nobiscum agitur quod quoties dolor ita vehemens est ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipso dolore, quod amarissimum est naturæ remedium, ægro de vita prospiciente.

Jam vero quod attinet Podagræ *Symptomata;* iis occurrendum est a quibus æger in *Paroxysmo* de vita periclitatur. Horum maxime familiare est ventriculi debilitas ac languor cum ventris torminibus tanquam a flatu, quod iis accidit qui vel jam a multis annis Podagræ obnoxii vixerunt, vel iis qui licet non

non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarunt præpropere, liquores spirituosos cum tenuioribus & multum refrigerantibus derepentè commutantes, vel Emplastra repellentia, aliaque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi causa materialis quæ in artus debuerat deponi, in viscera rejicitur. Multa egomet expertus sum in postremorum annorum paroxysmis ad mitigandum hoc symptoma: nihil vero æque votis respondit ac Vini Canariensis hauftulus subinde deglutitus, languore atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet e Cardiacis mihi hactenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, si exercitio non utatur, omnino servare posse existimandum est.

Quod si materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrhœam* induxerit, modo ea Paroxysmi singularis Crisis non fuerit, & exercitio omnimodi (hoc enim imprimis ad diarrhœæ curationem obeundum est) non obstante, alvus nihilominus diutius fluat, ægritudine, torminibus ventris, &c. accedentibus, unicum, quod scio, remedium est, ut *Sudor* provocetur methodo & medicamentis huic usui de-

ſtinatis: quod ſi fiat ad biduum triduumve mane & veſperi, per duas tresve horas continuas, ſiſtetur ut plurimum Diarrhœa, & morbi fomes magna vi in artus deronabit. Hac ego methodo aliquot retro annis meæ vitæ conſului, poſtquam me in hoc malum a potatione aquæ frigidæ pro ordinario potu, imprudens conjeceram; idque poſteaquam Cardiacorum & Adſtringentium varii generis opem fruſtra imploraveram.

Eſt & aliud ſymptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipſe vidi, Metaſtaſis ſcilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos; quoties nempe Tuſſis Brumalis a frigore tempore Paroxyſmi ſuſcepto, materiam ſenſim in Pulmones allicit, Artubus interim, ob translationem materiæ morbificæ in aliam regionem, vel omnino, vel tantum non, tam a dolore quam a tumore liberatis. Uno hoc in caſu Intentio Curativa non ad ipſam Podagram dirigenda eſt, at vero hoc ſymptoma pari modo tractandum eſt quo Peripneumonia abſoluta; Venæſectione ſcilicet repetita, cum diæta & remediis refrigerantibus ac incraſſantibus, cum ſanguis, in hoc ſymptomate præcipue, extractus Pleuriticorum ſanguinem prorſus referat. Purgandus eſt inſuper æger inter. Venæſectiones Potionibus lenientibus quibus hæc colluvies in Pulmones illapſa poſſit amandari. Sudoris

ris autem provocatio, quamcunque vim habeat in morbi fomite ſuper artus deturbando, hic tamen non tantum non prodeſt, ſed & obeſt, materiam pulmonibus impactam indurando; unde generantur abſceſſuli, & tandem ægri mors certiſſima ſubſequitur.

Remedia *externa* ſi quis quærat ad leniendum dolorum accommoda, nulla mihi hactenus cognita ſunt (licet plurima tum in meipſo, tum in aliis expertus fuerim) præter mere refrigerantia & repellentia; quorum uſum jam ſupra docui periculo haud vacare. Et fidenter aſſero, multa & longa obſervatione ſuffultus, maximam partem eorum qui podagra periiſſe putantur, non tam ipſo morbo quam ſubleſta atque indebita medicatione fuiſſe peremptos. Si quis autem remediorum externorum, quæ pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum ſibi faciat, eadem ſub declinatione Paroxyſmi particularis (quo tempore dolor jam ſponte ſua ceſſurus eſt) applicando: quin potius ſub initio Paroxyſmi iſta uſurpet, ſtatim edocebitur quam ſiculneum ſit illud auxilium, quam vana ſpes; cum hæc epithemata nocere quanque poſſint, prodeſſe nunquam. Qua de cauſa egomet jam a multis annis nulla remedia externa adhibui. Pulticula ex pane ſimilig neo cum Croco in lacte cocto, addito poſtea oleo roſaceo in pauca quantitate, mihi

olim præ cæteris profuit: quæ tamen in Paroxysmi initio nihil prorsus juvabat. Si igitur dolor admodum sæviat, æger rectius sibi consulet se in lecto continendo donec is aliquantisper remiserit, quam Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit Laudani pauxillum vesperi sumere, si dolor patientiam multum vincat; aliter melius omittetur.

En vobis omnia quæ mihi hactenus comperta sunt in hujus morbi curatione. Si quis objiciat multa esse remedia *specifica* ad podagra; ego me ea nescire lubens fateor: & vereor ne Promissores isti perinde sint ignari ac sum ego. Et sane dolendum est medicinam (Artem nobilissimam) hujusmodi nugis, quæ, sive ab inscitia, sive a pravitate Scriptorum, credulis objiciuntur, usque adeo deturpari; cum in omni fere morborum genere hujusmodi aliquid a Nugivendulis tanquam Θεῶν χεῖρες decantetur pleno ore. Et, quod est magis mirandum, quod non tantum in morbis typo indutis hujusmodi deliramenta obtineant, sed & in minime formatis qui ab organorum lesione aliqua, aut τροφάσει externa producuntur, viris etiam cætera cordatis imponant. Atque hoc satis evincunt *specifica* in contusionibus vulgo prædicata, qualia sunt *Sperma Ceti*, *Tegula hybernica*, &c. quæ omnia id tantum præstant ut methodum qua tractari debuerat hic affectus divertant: prout

prout illi ſatis conſtabit qui experiri voluerit, quanto tutius atque ocyus ſanabitur is qui venæ ſectionibus ac purgationibus utetur alternatis uſque dum bene habuerit; neglectis prorſus levidenſibus iſtis quæ pro more poſt ſanguinem ſemel eductum ſæpe exhibentur; atque etiam ea ſudorum ſollicitatione quæ pari paſſu cum eorum uſu ſolet procedere a qua partium jamdiu ad inflammationem propenſarum excalefactione æger ſine cauſa in vitæ periculum adducitur.

Quod ſi nihil proficientibus his quæ attuli omnibus, adhuc minus ſagax videat, & minus copioſus in medicamentis eruendis enumerandisque; univerſa illa proponam quæ *Lucianus* in Τραγοποδάγρᾳ jam plenius collegit, e quibus tam externa quam interna qui volet eligat, quæ forſan haud minus efficacia ſentiet quam ſunt eorum plurima quæ a nonnullis deprædicantur. Apud hunc podagræ Perſona ita iſtos alloquitur, qui ſecreta quædam remedia ſe habere jactabant, quibus is morbus poſſit expugnari.

Τίς τὴν ἀνίκητόν, &c. i. e.

Quis invictam nic dominam dolorum
Ignorat podagram in terra mortalium?
Quam neque thuris vapor placat,
Neque effuſus ſanguis aras ad incenſas;
Non templum divitiarum undique ſuſpenſis ornatum donariis.

Quam

Quam neque Apollo medicamentis expugnare valet,
Omnium Medicus in cœlo Deorum;
Non filius Apollinis doctissimus Æsculapius.
Postquam enim enatum est primum hominibus genus,
Conantur omnes meam eludere potentiam,
Miscentes semper medicamentorum artificia.
Alius aliam in me experitur artem.
Terunt plantagines, & Apia mihi,
Et folia lactucarum; & silvestrem Portulacam;
Alii marrubium: alii Potamogeitonem;
Alii Lentes afferunt ex palustribus lectas;
Alii Urticas terunt; alii Symphytum;
Alii Pastinacam coctam; alii folia Persicorum,
Hyocyamum, papaver, Cepas agrestes, Mali punici cortices,
Psyllium, thus, radicem Elebori, nitrum,
Fœnum græcum cum vino, Gyrinem collamphacum,
Cyperissinam gallam, Pollinem hordeaceum,
Brassicæ decoctæ folia, Gypsum ex Garo,
Stercora montanæ capræ, humanum oletum,
Farinas fabarum, florem Asii lapidis;
Coquunt rubetas, Mures-araneos, lacertas, Feles,
Ranas, Hyænas, Tragelaphos, Vulpeculas.
Quale metallum non exploratum est mortalibus?
Quis non succus? Qualis non arborum lachryma?
Animalium quorumvis ossa, nervi, pelles,
Adeps, sanguis, medulla, stercus, lac,

Bi-

Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
Alii octono: sed septeno plures.
Alius vero bibens Hieram purgatur:
Alius incantamentis impostorum deluditur:
Judæus alium stultum excantat nactus:
Alius vero remedium petit ab Hirundinis nido.
Ego autem his omnibus plorare impero,
Et facientibus hæc atque irritantibus me
Sol eo occurrere multo iracundior.
Iis vero qui cogitant nihil adversum mihi,
Benignam adhibeo mentem, facilisque fio.

Nullus dubito prudentissimos quosque eorum qui cum hoc morbo diu conflixere de omnimoda curatione desperantes, Choro qui istius dramatis Catastrophen facit, suffragaturos.

Ἦ ϖιον ὦ ϖάνδημε, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium celebrata afferas (nobis) dolorem o podagra,
Levem, facilem, non acutum, brevem, haud sævientem,
Tolerabilem, facile desinentem, parum validum, ambulationes non impedientem.
Multi sunt modi miserorum:
Sed exercitia dolorum, & consuetudo podagricos soletur.
Ideoque æquo animo, o complices, obliviscimini.
Dolorum. Si ea quæ placent non fiunt,
Tamen etiam præter spem accidentibus viam invenire solet Deus. Qui-

Quivis sustineat podagra laborantium
Deludi & derideri:
Talis enim hujus morbi natura est.

Ut semel finiam. Methodus quam hic trado φαινομένων prædictorum examini innititur; quamque ego, secutus tam in ipso me, quam in aliis, morbi levamen percepi. Therapeia radicalis & usquequaque perfecta, qua quis etiam a diathesi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in naturæ sinu reconditur, nescio quando, aut a quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me hoc scripto humano generi commodi aliquid contulisse, si istos scopulos fideliter indigitaverim, ad quos tum ipsemet, tum alii plurimi naufragium fecimus; atque insuper optimam quæ hactenus innotescit methodum præmonstraverim. Non his majora promitto; quamvis a longa cogitationum serie quas huic rei impendere tantum non sum coactus, inducar credere ejusmodi remedium quandoque inventum iri. Quod si unquam acciderit, inscitiam suam dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit quam insigniter tam in dignoscendis morborum essentiis, quam in medicamentis quibus eos aggrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum satis luculentum habemus in repertione summi illius ad *Febres intermittentes* specifici, *Corticis Peruviani.* Per quot jam

jam sæcula homines quique solertissimi ingenia exercuerant in investigandis harum febrium causis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ a se excogitatæ optime respondentem? Quomodo vero hæ medicationes theoremata valebant defendere, ex iis constat quorum adhuc recens est memoria, in quibus varias intermittentium species in variis humoribus in corpore redundantibus collocantes, curationem ad humorum istorum alterationem atque evacuationem dirigere solebant. At quam inauspicato id egerunt eorum in his conaminum frustratio, præcipue vero hujus *Corticis* usus felicior, palam faciunt: cujus ope nos nunc temporis tum humores hujusmodi omnes; tum etiam Diætam & regimen quodcunque susque deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum recta attingimus, vix ab illo aberrantes unquam nisi ægrum lecto sine ulla necessitate addicimus, dum in ejus usu est. Tanta tamen est hujus remedii vis, ut non obstante eo incommodi, quod scilicet febris a lecti calore plus quam erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad sanitatem ut plurimum reducat. Interea donec hæc Podagræ curatio radicalis comperta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cæteris, optare fas est; hanc meam qualemcunque opellam boni consulite. Quod si minus eve-

eveniat, hominum mores ita probe perſpectos habeo ut non multum fallar; & officii mei rationem ita calleo ut animo neutiquam cadam. Et ſi ſæviſſimi iſti cruciatus, impotentia ad motum, cæteraque corporis mala, quæ ego per maximam vitæ partem ſum perpeſſus, (una cum damno rei familiaris quod ſuſtinui, a medicina facienda toties adverſa valetudine avocatus) aliis quietem & ἀναλγησίαν poſſint comparare, erit unde me fructum aliquem miſeriarum hujus generis quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepiſſe exiſtimabo.

DE

DE HYDROPE.

Omnis hominum ætas, ſexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infeſtatur. Fœminæ tamen huic morbo magis ſunt obnoxiæ quam Viri; verum hos ætate præſertim ingraveſcente adoritur, illas ubi jam parere deſierint: Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveæ a digitorum impreſſione in ſurarum parte inferiore, ſub noctem imprimis conſpicuæ, mane vero evaneſcentes, primum hujuſce mali indicium dant; quod non perinde certum eſt Hydropis ingruentis ſignum in Fœminis atque eſt in Maribus; cum & prægnantes, & aliæ quibus Catamenia quavis de cauſa ſiſtuntur, haud raro idem patiantur. Neque tamen in Viris ejuſmodi tumor Hydropem certo indicat: etenim cum ſenex quispiam, habitu corporis paulo pleniori præditus, *Aſthmate* jam a multis annis laborans, ab eodem derepente idque Hyemis tempore, fuerit liberatus, mox ingens tumor muſculos tibiarum occupabit, Hydropicorum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis quam Æſtate, tempeſtate

magis pluvia quam ſerena, patiter invaleſcet; & tamen ſine quovis incommodo inſigniori, eundem ab Libitinam uſque comitabitur. Quo non obſtante, ſi generaliter loquamur, ſuræ & tibiæ intumeſcentes, etiam in Viris, pro ſigno ſupervenientis Hydropis habendæ ſunt; maxime ſi ita affecti ſpiritum ægrius ducant: qui quidem tumor tam copia quam mole auctior indies redditur, donec pedibus majorem aquarum vim jam reſpuentibus, crura tentantur, ac poſtea Abdomen ipſum, quod quidem ſero-e ſanguine jugiter decidente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis ſuæ limen diſtenditur: adeo ut ſæpe multos Aquæ Congios intus contineat, quæ in umbilicum, qua data porta, ruentes, quandoque Exomphalon conſtituunt.

Tria interim hunc morbum ſtipant Symptomata, *Dyſpnœa*, *Urinæ paucitas*, & *Sitis intenſa*. Spirandi difficultas oritur ab aqua Diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus ſufflaminatur. Urina idcirco parce redditur, quia ſanguinis ſerum, quod per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat, jam in cavitem abdominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis eſt a putredine colluviei ſeroſæ quæ a mora in corpore longiore & calorem & acredinem contrahit, unde

unde æger & febre quadantenus ſemper laborat, & memorata ſiti.

Pro rata qua æger in partibus quas morbusobſidet, mole augetur, in reliquis magis magisqne indies emaciatur, & gracileſcit: tandemque cum tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in Viſcera nobiliora & vitalem arcem facto, cataclyſmo quaſi ſubmerſus perit.

Cauſa hujuſce morbi in genere ſanguinis debilitas eſt, unde alimento, quod forinſecus importatur, in ſubſtantiam ſuam convertendo non jam par, idem in extremitates & pendulas corporis partes explodere neceſſe habet, mox & in abdomen etiam, in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde diſpergitur, natura eidem continendo Veſiculas quasdam fabricat, donec tandem, modum jam ſuperans uno peritonæo ſimul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant vel nimia ejus per Venæ-ſectionem aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus aliquis diuturnior, vel perditus ille liquores ſpirituoſos ingurgitandi mos, unde & naturalia corporis fermenta deſtruuntur, & diſſipantur ſpiritus. Hinc eſt quod bibaciſſimi quique Helluones ſæpius cum hoc morbo, frigido licet, quam cæteri conflictentur. E contra etiam Aquæ potatio

in iis qui generosis liquoribus diu assueverant, sanguini eandem noxam infert.

In Fœminis vero, quod notandum est, alia quædam & ab his longe diversa Hydropis causa reperitur, inclusa nempe in testiculorum alterutro saburra seu obstructio quæ sensim ejusdem crasin subvertit; unde in dicto testiculo reposita primum morbi minera, tunica ejusdem mirum in modum distenditur; qua jam tantum non crepante, natura humori excipiendo Vesiculas quasdam suggerit, quarum tandem sive una aliqua, sive etiam pluribus disruptis, & in abdominis cavitatem se exonerantibus, eadem occurrunt symptomata, quæ in Hydrope quam supra depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & aliæ duæ Species tumorum ab dominis Hydropem mentientes, Fœminis utræque familiares. prima est carnium in partibus intra abdomen excrescentia præterturalis, quæ ventrem in molem haud minus conspicuam attollit, quam solet inclusa aqua. Altera species flatibus ortum debet, quinon tumorem tantum, sed & alia ingravidationis signa pariunt. Hæc Viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres quæ non nisi provectiores ætate nupserant: atque hæ tam suo ipsarum, quam Obstetricum judicio, quarum Oracula hac ipsa de re consuluere, motum Infantis jam a tempore con-

consueto usque ad legitimum tempus pariendi persentiscentes, quin & ad eundem modum quo gravidæ solent, subinde ægrotantes, sororiantibus insuper mamillis, & lacte extillante, de fasciishaud raro cæterisque ad excipiendum infantem necessariis sibi prospexerunt: donec tandem venter pari quo increverat gradu, sensim detumescens, spem vanam eluserit. Neutra vero harum ad eum de quo agimus morbum est referenda.

Indicationes Curativæ veræ ac genuinæ, utpote a prædictis phænomenis naturaliter quasi exortæ, vel ad aquarum in abdomine cæterisque partibus contentarum evacuationem, vel ad instaurandum sanguinis robur quo novus earundem proventus præcaveri possit, omnino dirigendæ sunt.

Seri evacuationem quod spectat, magni refert ut diligenter observemus in omnibus Hydropicis ea Cathartica que vel segnius vel minus potenter operantur officere magis quam prodesse: cum enim Medicamenta purgantia ad unum omnia naturæ sint inimica, quo nomine Catharseos munere funguntur, sanguinem aliquatenus debilitant læduntque, unde nisi corpus celeriter pervadant & citissime expellantur, Camerinam eam moventia quam secum abducere nequeunt, & sanguinem tumultuose exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus satis liquet in eo-

rum pedibus quibus alvus ita leniter ac blande ſollicitatur. Quamobrem ut cum bonis ægri rebus purgatio inſtituatur, ſcire oportet utrum ægri corpus facile, an vero difficulter atque ægre Catharticis cedat, cum in hoc cardine Curationis omnis, ſive nullo, ſive non niſi magno labore peragendæ negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum eſt, ſollicite ad facilitatem vel difficultatem qua ægri corpus Catharſin ferre ſolebat, reſpicere omnino convenit: quod non alia via ulla certius dignoſci poteſt quam ex diligenti inquiſitione quomodo alia purgantia Remedia alio tempore aliquo uſurpata, opus deſtinatum peregerint. Cum enim in corporibus Idioſyncraſia quædam inveniatur quoad facilem difficilemve Catharticorum operationem, ægrum ſæpiſſime in vitæ diſcrimen conjiciet is qui ſenſibile corporis temperamentum, modum ſibi ac normam ſtatuerit: quando non ita raro uſu veniat ut qui habitu ſunt ferme Athletico mediocribus Cartharticis facile pareant; cum qui contrario plane habitu ſunt præditi, vel fortiſſimis ægre cedant. Et profecto jam dicta cautio de ægri corporis ad purgantia ferenda ineptitudine non in Hydragogis tantum præſcribendis, ſed in aliis quibuslibet Catharticis locum habere debet. Etenim ſæpenumero obſervavi Hypercatharſes a potionibus etiam lenientibus

bus adductas, ex eo quvd ægrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facile, an vero difficulter expurgaretur. Attamen cum Hydrops quod superius dixi, præ cæteris morbis quibuslibet Catharsin & validissimam postulet & maxime celerem; cumque in hoc morbo purgatio per ἐπίκρασιν, quæ in nonnullis aliis prodest, nullatenus admitti debeat: (cum hujus generis Catharsis non tantum non imminuat tumorem sed & adaugeat.) Hanc inquam ob causam, expurgatio paulo fortior & nimia, justo debiliori est præferenda; præcipue cum *Laudano* non destituamur, certissimo ad Hypercatharsin istiusmodi subito domandam fræno.

Ad hæc in *Catharticis* omnibus Hydropicorum sanationi dicatis, id diligenter est observandum, ut aquæ ea maxima celeritate exhauriantur quam ægri vires ferre queant; utpote qui singulis diebus expurgari debeat: nisi quod sive ob nimiam debilitatem corporis, sive propter Cathartici præcedentis operationem plus satis violentam dies unus aut alter nonnunquam intercalari possit. Etenim si non nisi post longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copiosa Catharsis præcesserit, aquis denuo affatim colligendis ansam præbebimus; atque ex hac induciarum occasione, quasi victoria jam parta uti nescientes, tandem loco pulsi, re infecta turpiter

fugabimur. Adde quod periculum eſt ne aquarum inter viſcera mora diuturnior eadem putredine quadam ſua inquinet ac inficiat. Atque inſuper quod parvi ducendum non eſt iſtæ aquæ a prægreſſis Catharticis ita in motum concitæ ad noxam inferendam jam propenſiores ſunt quam ubi quieſcerent. Tam ob hanc itaque cauſam quem ob alias ſupra memoratas, huic Intentioni quæ colluviem ſeroſam intus clauſam reſpicit quam velociſſime ſatis faciendum eſt; neque ab ea niſi urgente neceſſitate eſt abſiſtendum aut ceſſandum, donec omnis aquarum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc porro notandum venit, quod cum e Praxi conſtet Hydragoga fere omnia, genio quodam ſibi peculiari, ſi ſola exhibeantur, iis qui ægre purgantur parum admodum votis reſpondere; quin & largiorem eorundem Doſin, non tam Catharſin quam ſanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur:) Hæc itaque non alium obtinent uſum, in hujuſmodi corporibus, quam ut lenioribus Catharticis ſtimulum addant. Quo non obſtante in iis qui purgatu ſunt facilis, Hydragoga iſta & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in iſtis qui Catharſi prompte cedunt, *Syrupus de Spina Cervina*, etiam ſolus,

lus, Aquas ſat copiose elicit. Quod quidem Remedium in his aquas fere ſolas, easque in magna quantitate educit, nec ſanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantum habet incommodi Syrupus ille, quod inter operandum ingentem ſitem provocet. Quod ſi idem vel in ſumma doſi aliis propinetur qui ægre expurgantur, neque multæ ſequentur dejectiones, neque eæ multa aqua, ut debuerant refertæ.

Equidem probe memini, (cum tunc primum ad Hydropem curandum in vitarer) me annis abhinc 27. aut circiter ad Matronam quandam piam & honeſtam nomine *Salimarſh*, *Weſtmonaſterii* commorantem, fuiſſe accerſitum; cujus abdomen Hydrops, quo atrociorem nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ evexerat: huic ego Syrupi prædicti Unciam unam ante prandium, qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix poteſt quam magnam aquarum vim per ſedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu, abſque ulla virium ægræ jactura: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, niſi quod diem unum alterumve intercalari paterer, ſiquando paulo infirmior videretur. Atque ita aquis ſenſim eductis, venter indies detumuit, ipſaque prorſus convaluit. Ego fiducia plane juvenili atque homi-

nis inexperti, credébam me ejusmodi, medicamen possidete, quo Hydropes quoscunque possem debellare: verum hujusmodi erroris intra paucas septimanas admonebar. Cum enim non ita diu post ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem qui Febri Quartanæ diuturniori supervenerat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi; quo sæpius repetito, & dosi gradatim aucto morbum lacessebam; at cum aquarum evacuationem frustra tentarem, Catharsi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, missum me fecit ægra, atque alterius Medici ope qui remedia efficaciora adhibuit, si bene memini, sanitatem recepit.

Ubi igitur constiterit ægrum eo esse corporis habitu ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bona euphoria opus suum peragant, Fortiora tentanda. Quo in casu, ut modo innui, notandum ist, quod licet Hydragogorum pauca, si sola exhibeantur votis respondeant, lenioribus tamen, calcaris vice permissa, efficacissima omnino sunt, In hujusmodi corporibus, exempli gratia, sequentem Potionem cum successu sæpenumero præscripsi.

℞. *Tamarind. Unc. ß.*
Fol. Senn. ℥ ij.
Rhei ℥ *jß.*
Coq. in qu. s. Aq. fontan. ad Unc. iij.

In

In Colatur. dissolv. Mann. Syr. Rosar. solut. ana Unc. j.
Syr. de Spin. Cervin. Unc. ß.
Elect. è succ. Rosar. ℥ij. *m.f. Pot:*

Quæ tamen potio non nisi Robustioribus exhibenda est, quibus alvum solvit, ubi cætera id præstare nequiverint; quod multiplici experientia ipsus probavi.

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud infrequens, quo illi satis commode utentur, qui a repetito aliorum purgantium usu abhorrent; quando ægrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, *ex. gr.*

℞. *Rad. Ialap. contus. Hermodactyl. ana Unc ß.*
Scammon. crud. ℥iij.
Fol. Senn. Unc. ij.
Glycirrhiz. ras. sem. Anis. Carvi ana Unc. ß.
Summit. Absinth. fol. salv. ana m. j.
Infunde frigide in ℔. iij. *Aq. vitæ vulgaris, & coletur tantummodo usus tempore. Cap. cochlear. j.*

hora somni, & ij. mane sequenti. Augendo vel minuendo dosin pro ratione operationis.

Restant vero Medicamenta duo, me judice, Palmaria, & in iis qui non nisi ægre purgantur, cæteris quæ vel supra enumeravi, vel

vel adhuc comperta habeo δραστικώτερα, *Elaterium* intelligo, & *Infusionem Croci Metallorum*. *Elaterium* sive *Fæcula Cucumeris agrestis* potenter in permodica quantitate vires suas exerit in conturbanda alvo, & fæcibus cum serosis & aquosis humoribus copiose egerendis, adeo ut ejus grana duo plerisque, in genere loquendo, corporibus dosis aptissima sunt. Ego permiscere soleo *Pilular. Coch. mai. ℈ ß.* quas in Pilulas duas exiguas formandas, ac mane sumendas impero.

Infusionem Croci quod spectat; ejus Unc. j ß. (vel purgatu difficillimis Un. ij.) mane exhibita, & quotidie pro ægri viribus reiterata, quamlibet prima facie haud aliud promittat quam colluviem in ventriculo stabulantem egerere, tandem tamen efficiet ut abdomen ab aquarum super-incumbentium onere liberetur. Præterquam enim quod cessante Vomitione, in Catharsin τὴν κάτω solet desinere, necesse est omnino, ut cum tanta fuerit agitatio concussioque tam Ventriculi quam viscerum, a tam insigni aquarum corrivatione quasi circum septorum, earundem evacuatio per ductus communi naturæ lege haud satis patentes, conatum ita vehementem insequatur. Verumtamen si prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Rosarum*, *quam Syrupum de Spina cervina* soleo post tertiam aut

aut quartam dosin mere infusionis Croci Metallorum quandoque, licet rarius, adjicere. Ex. gr.

℞. *Aq. Cardi. Ben. Unc.* iij.
Infus. Croc. Metallor. Unc. jß.
Syr. de Spin. cervin. Unc ß.
Elect. de Succ. Rasor. ℥ij. *m. f. Potio.*

Quod vero dentur ejusmodi cæci meatus per quos aquæ ex abdominis cavitate ad intestina transferantur, de facto liquet, cum quotidie observemus Hydragoga tantam aquarum in abdomine inclusarum vim per secessum educere, perinde ac si primitus in ipsis intestinis continerentur. Cui tam duro nodo cum parem cuneum haud facile inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium sæculorum judicio sapientissimi optimique, *Hippocratis* scilicet, qui in libro de Prisca Medicina hæc habet. *Medici quidam & Sophistæ dicunt, quod impossibile est eum medicinam cognoscere qui non novit quid sit Homo, & quomodo primum factus & compactus sit. Ego vero ea quæ ab aliquo Sophista aut Medico de Natura dicta, aut scripta sunt, minus censeo ad Artem Medicam spectare quam ad Pictoriam.*

Attamen (ne vel divinus hic Author erroris ullatenus insimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantiæ suæ patrocinium quærant) aperte dicam, me quantum attentissima cogi-

cogitatione, eaque ad Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relata assequi valeam, utcunque existimare, quod necesse omnino sit, ut Medicus structuram humani corporis probe calleat, quo rectius veras ideas & naturæ, & causarum quorundam morborum animo concipere ac formare qneat. Neque enim fieri potest, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuumque exinde ad Vesicam tendentium, conjicere possit unde oriantur Symptomata illa quæ a calculo vel in pelvim, vel in ureteres altius impacto pendent. Nec minus Chirugum oportet eandem humani corporis structuram perdiscere, quo melius inter operandum ab iis vasis, sive aliis partibus abstineat, quæ, si violentur, ægro exitium afferant. Sed nec ossa dislocata ad situm naturalem, recte poterit reducere, nisi eam ossium compagem, Sceleton dictam, curiose inspexerit, atque animo comprehenderit.

Hujusmodi itaque humani corporis notitia omnino necessaria est; quam qui non habet, cum quibusdam morbis Andabatarum, quod ajunt, more pugnabit, aut sine Nautica pyxide tentabit mare. Porro hæc scientia & cito & facile acquiritur, cum id præ cæteris difficilioribus habeat compendii, quod αὐτοψία incadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perdiscatur, idque mullo fere

fere negotio, etiam ab iis qui mente ac judicio minus valent. Verumtamen in Acutis quibuslibet, quod genus plus quam duas tertias morborum partes cumprehendit, atque porro in Chronicis plerisque, omnino fatendum est τὶ Θεῖον inesse, sive specificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio a speculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum dissectione præcipuam locarent operam, tanquam exinde potius quam ex φαινόμενον naturalium, ut & *Iuvantium* & *Lædentium* diligenti observatione, promoveri possit Ars Medica; id opinor, ut maxime caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere ac sugillare.

Et profecto Virum tantum tamque sapientem nullo modo potuit latere humanam omnem investigationem ultra generalem ejusmodi notitiam pertingere non posse. Licet enim diligenti in secandis cadaveribus inquisitione ac scrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus suis utitur, in conspectum veniant; vasaque itidem nonnulla per quæ succi ab his ad illas corporis partes transmittuntur; quæ tamen hujus motus sit origo & causa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microscopium quod-

vis

vis vel exquisitissime elaboratum exiles istos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex intestinis in vasa Chylifera transcoletur, vel per quos ductus sanguis per Arterias derivatus in Venarum oscula reducendus transmittatur, potest detegere. Quinimo sunt & alii fere innumeri, iique magis adhuc affabre concinnati, meatus ac pori in hac miranda hominis compage, quos nemo hominum ne per somnium quidem vidit: cum rudis & indocta, (sit verbo venia) Cognitio nostra in rerum cortice omnis ferme versetur, ac ad τὸ ὅτι, sive quod res hoc modo se habeat, fere tantum assurgens, τὸ διότι, sive rerum causas nullatenus attingar. Utut se res habeat, haud difficili investigatione scire possumus quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) sufficit in eorum Curatione morborum qui hujusmodi peritiam, quod supra dixi, sibi vendicant: maxime vero quantum nos impellat ad Divinum Artificem summa animi demissione adorandum, dum stupendum ejus artificium contemplamur in iis quorum ratio nobis innotescit, tum illud longe excellentissimum in cæteris ad quæ prorsus cæcutimus.

Et sicuti *Hippocrates* eos reprehendit qui huic in humanis corporibus speculandis curiositati & πειρεργίᾳ plus dant quam observationibus practicis, ac proinde quam ipsius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quispiam

ſpiam in hoc noſtro ſæculo eos culpare poſſit, qui exiſtimant, Artem Medicam nulla re alia magis promoveri poſſe quam novis *Chymicorum* inventis. Quanquam enim ingrati prorſus animi eſſet non libenter agnoscere id emolumenti quod Chymiæ acceptum debemus, eo quod utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus ſatisfaciendis perquam accommoda (inter quæ vel hoc ipſum *Emeticum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis ſuppeditaverit; atque eam ob causam ſi intra pharmacopœæ limites contineatur, Ars eſt ſatis quidem laudabilis: attamen nec illi culpa, aut ſaltem errore vacant, qui cerebrum ſibi eousque excalefaciunt ac torquent, ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc præsertim deficere quod Remediis magnis atque efficacibus a ſola *Chimicorum* præparatione atque opera nobis ſubminiſtrandis, indigeat. Cum ei qui rem recte perpenderit, ſatis liqueat præcipuum Medicinæ faciendæ defectum non in eo verti quod nesciamus quo pacto huic aut illi Intentioni ſatisfacere debeamus, ſed quod non ſatis ſciamus quænam ſit illa Intentio cui ſatisfaciendum eſt. Cum vel rudiſſimus quiſpiam Pharmacopolæ ſervulus intra dimidium horæ quadrantem certum me faciet quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo æſtuantem; at vero in palæſtra medica probe

exercitatus ſit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud remediorum genus in uſum revocare debeam per omnem morborum ac Curationum circuitum.

Et quidem certiſſimus ſum nihil æque ad judicium hac in re rite formandum conferre atque obſervationem exactiſſimam φαινόμενον naturalium & morborum, & pariter eorum quæ in Praxi cernuntur a *Juvantibus* & *Lædentibus* derivata, poſt ea ſive Remedia usurpata: ſive etiam Medendi methodum iſtam, quibus morbos depellere ſatagimus. Hæc ſi diligenter inter ſe collata fuerint mihi oſtendent & morbi naturam, & insuper undenam Curativæ Indicationes desumendæ ſint longe melius certiusque, quam ſi ad ſpeculationem naturæ hujus aut illius Principii corporis concreti tanquam ad *Cynoſuram* curſum dirigam. Etenim vel exquiſitiſſimæ hujus generis Diſſertationes nihil aliud ſunt quam Metaphora belle deducta exornataque: quæ etiam ad eorum inſtar omnium quæ in ſcena imaginationis, non vero in ipſa rerum natura fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cum *Naturæ judicia* rerum veritati ſuperſtructa, non niſi cum ipſa natura interciderint.

Quamvis autem *Hypotheſes* ſpeculationibus philoſophicis innixæ futiles ſint prorſus, cum nemo hominum ſcientia intuitiva prædi-

tus

tus si, qua fretus principia queat substernere, quibus mox superstruat: attamen si *Hypotheses* abipsis rebus factis fluant, ex eis tantum observationibus natæ, quas Phænomena practica & Naturalia suggerunt, stabiles manent & inconcussæ: ita ut licet Praxis Medica, si scribendi ordinem respicias, ex Hypothesibus orta videatur; nihilominus ipsæ Hypotheses, si modo solidæfuerint ac genuinæ, praxi quadantenus originem debeant. Exempli gratia, in *Affectione Hysterica* non ideo Chalybeatis utor, cæteris que sanguinem invigorantibus; nec ideo ab evacuantibus me tempero (nisi scilicet in statis quibusdam circumstantiis) & Remedia potius paregorica impero, quia primum pro concesso habui hunc morbum a debilitatis fractisque spiritibus Animalibus pendere: verum cum φαινομένων Practicorum constans observatio me docuisset Cathartica exhibita morbi symptomata semper auxisse, his vero contraria eadem symptomata consopire solere; ex hac, aliisque φαινομένων naturalium observationibus Hypothesin meam desumpsi, ita ut Philosophus Empirico hic famularetur. Quod si ab Hypothesi cœpissem, ea plane ratione insanirem atque ille qui tabulata tignaque domus superiora prius velit erigere quam fundamentum jecerit: quod quidem istis tantum convenit qui in Aere *Castella*, quod ajunt, solent extruere: his enim certo quodam privilegio ab alterutra extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicunque demum ſint meatus iſti per quos aqua ex abdominis cavitate in inteſtina deducitur, certiſſimus ſum Vomitionem a dicto Emetico excitatam eaſdem potenter evacuare, idque non ſolum deorſum per ſedem, ſed & ſurſum per ipſum Ventriculum atque Os in vomendi actu. Etenim poſt duas vel tres evomendi vices, aquæ non tam medicamenti vi ſecretoria elici videntur, quam ruptis quaſi repagulis & clauſtris reſeratis, pleno alveo effundi: quod ſatis conſtat ex earundem eruptione atque impetu ſæpe facto inter ipſa vomendi ſpatia, ſive inter valla.

Menſe Auguſto poſtremum elapſo, Paupercula quædam annos habens 55. aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat incluſa fere per triennium, a frigore multum paſſa erat, venter denique ad tantam molem increverat ut ei parem nunquam hactenus viderim: *Unc.* j. *ß. Infuſionis Croci Metallorum* ſingulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, uſque dum doſes omnino ſex hauſerat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus ſupprimebatur, quam poſtea quandoque per intervalla reddebat, ſed raro admodum: quo frequentius Emeticum repetebat eo majorem aquæ copiam ſolebat rejicere, idque ſub finem tam per os

quam

quam per ſedem. Verum poſt tertiam doſin tumor ſubſidere atque imminui cœpit, & poſt quatuordecim dies filo, quo craſſitiem corporis inflati juſſu meo fuerat dimenſa, judice ac teſte, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquæ Congios, ſupputatione ex iis quæ mihi ipſa narravit facta, ἄνω καὶ κάτω egeſſerat. Ita ut quæ prius in lecto non niſi erecta dormiebat, ne decumbens ab aquarum pondere ſuffocaretur - jam capite in pulvinar reclinato ſecura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio ſe movere potuerit. Cum vero dicta Emetica operandi violentia Vapores, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iiſdem diutius morbum laceſſere tutum non foret, & tamen tam ex reſidua adhuc ventris mole quam aquarum rotatione quam toties percipiebat quoties ſe in alterutrum latus convertebat, & veſtigiis inſuper rei cujuslibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus ſatis liqueret multum aquæ adhuc in corpore reſtare: ob cauſam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus proprie dictis cogebar abſolvere. Poſthac igitur vel potionem Purgantem ſupra dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præſcripſi; idque vel rarius vel ſæpius prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infeſtarent. Etenim & Catharſis per inferiora Affectus Hyſtericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac ſolebant Eme-

tica. Atque io hac methodo persistebam donec prorsus convaluisse videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipue observanda occurrebant, primo quod iis diebus quibus purgatione feriabatur, nonnunquam magnam aquarum vim per sedem excernebat, atque etiam sub finem per meatus urinarios, vel ad Congii mensuram; quamlibet non ultra ℔ j ℥. vel ℔ ij. Potus pro singulis diebus concederem; ita ut portæ omnes, atque canales undicunque patere viderentur. Secundo notatu dignum erat quod curatione fere absoluta si quando Vapores a Catharticis commoti tumultuarentur, venter, maxime versus superiora, intumescebat, tanquam novo aquarum proventu denuo repletus foret: quod tamen fieri non posse sciebam, cum ita parce bibisset; ac proinde tumorem illum a flatibus, quos peperit ἀταξία ista a Catharticis provocata, tantum oriri: quod meum judicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquæ eo die quo purgabatur ejecisset, mox tamen cœpit intumescere; nec remittebat tumor ille, ad gurtur usque assurgens, & dyspnœa affligens, donec corpus a purgantium molestia liberatum, statum naturalem ac quietem reciperet; quo facto & tumor & cætera symptomata derepente evanescebant, donec a succedente Catharsi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quod cum præfata Femina

annum

annum agens quinquagesimum quintum, fluxum Menstruum jam ab annis aliquot non fuerat passa, attamen Menses magno quasi flumine erumpebant denuo; qui sanguinis fluxus debilitati & evacuationibus prægressis additus ingens Affectuum Hystericorum agmen adducebat, dolorem scilicet in dorso & circa regionem Splenis vehementem, Cæphalalgiam & Tussim ferinam. Ad hæc tametsi post tam insignem Aquæ quantitatem per os, sedem, & urinas eliminatam omnino credibile esset non multum in corpore restare, attamen venter haud minus protuberabat quam nulla adhuc evacuatione tentata solebat. Quamobrem ad hos motus sedandos, qui etiam ad septimanam a postrema purgatione negotium facessebant, coactus sum ad quatuor noctes continuas *Diacodii*, *Unc. jß.* propinare; quæ etiam Dosis erat repetenda nisi somnus intra horas tres insequeretur. Quotandem pacata sunt omnia, & tumor disparuit.

Hoc interim observari velim, quod si leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita prompte educuntur aquæ per Infusionem Croci Metallorum, ac in Ascite grandiore ubi ingens aquarum copia aggesta fuerit: etenim vel ipsa aquarum copia moles dum Emetici operatione agitatur ac concutitur, ad earundum evacuationem mire confert; atque eam ob causam nisi venter in tu-

morem insignem attollatur, omnino convenit ut tota res evacuantibus per inferiora committatur.

Est & aliud Medicamentum satis vulgare ac simplex quod Hydropem pari ratione qua illud de quo modo egimus, expugnat. Nempe manipuli iij. *Corticis interioris Sambuci* a ligno derasi in ℔ ij. aquæ & lactis simul mistorum, ad ℔ j. incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera sero quotidie assumatur donec æger convalescat. Hoc remedium & vomitionem ciet & catharsin, pariter ac Crocus Metallorum, ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliqua specifica: quocirca si neutram harum operationum præstet, vel si mediocriter acparce, ne hilum prodest quidem: ubi vero alterutram producit efficaciter, maxime vero si utramque, mire ad hunc morbum debellandum confert.

At sane, quod serio animadvertendum est, haud raro accidit ut aqua non solum in crura ac tibias deturbetur, sed etiam in ipsam abdominis cavitatem depluat, quæ tamen Medicamentis Catharticis sive ἄνω sive κάτω ducentibus, omnino elicienda non est. Verbi gratia quoties hujusmodi tumor vel Phthisin diuturnam excipit, vel a viscerum alicujus labe ac putredine nascitur, vel a sanguinis tono, si ita loqui fas est, non tantum rela-

relaxato ſed & deperdito, ac ſpiritibus penitus exhauſtis, vel a longa Fiſtularum in partibus carnoſis mora quæ copioſam ſaniem egeſſerunt, vel a nimia debilitate atque evacuatione tam humorum quam ſpirituum quas advocavit ſive ſalivatio, ſive ſudatio, ſive etiam purgatio juſto intenſior, & Diæta tenuis quæ in Luis Venereæ Curatione, etiam magis quam res poſtulabat, fuerant adhibitæ. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, æger non tantum non juvabitur a Catharſi, ſed imminuto adhuc amplius ſanguinis tono augebitur malum. Quamobrem rebus ita ſtantibus, omnis Curationis Cardo in ſanguine ac viſceribus omni ope corroborandis firmandisque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, præter Remedia Confortativa infra enumeranda, ego certiſſimo Experimento edoctus ſum, aëris mutationem, & in aere libero Exercitium, quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprime reſpondiſſe; ſpiritibus ſcilicet quaſi nova vita hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad penſum ſibi debitum denuo revocatis.

Eſt etiam ubi abſque omni iſtiuſmodi προφάσει, Intentioni iſti quæ aquas evacuandas reſpicit, nec Catharticis, nec Emeticis ſatisfaciendum eſt: quoties enim vel æger conſtitutione eſt infirmiore, vel Fœmina

Vaporibus atque ataxiis ſpirituum animalium admodum obnoxia; fieri non poteſt ut Catharticis & multo minus ut Emeticis res geratur. Hic itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda eſt. E quorum familia, licet quamplurima in Medicorum ſcriptis magni ſint nominis, efficaciſſima tamen (ne dicam ſola) mihi videntur ea quæ e *Salibus Lixivialibus* fiunt: neque quicquam refert e quorum vegetabilium genere cineres petantur, Quandoquidem vero vix aliud vegetabile *Geniſta* ſit parabilius, & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum cinerum ejus ℔ j. in Vini Rhenani ℔ iv. frigide infundi jubeo, addendo foliorum Abſinthii vulgaris pugillum unum alterumve. Liquoris per filtrationem colati *Unc.* iv. mane, hora quinta pomeridiana, & ſero, ægro jugiter hauriendas impero, uſque dum tumor evanuerit. Quo ſolo Remedio Hydropes pro deploratis habitos curatos vidi, in iis quotum Craſis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad ſecundam Intentionem properemus) quæ ſunt proxima cauſa morbi, jam penitus evacuatis, non niſi ad dimidiam Curationis partem ut plurimum perventum eſt, niſi ſanguinis etiam debilitati, quæ prima morbi origo fuit, occurratur longo & aſſiduo Medicamentorum *Calefacientium* & *Corroborantium* uſu, unde novus aquarum pro-

proventus præcaveri possit. Quamvis enim in junioribus sæpe contingat, ut aquis rite expurgatis sine alio quovis præsidio convalescant, cum eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac pressura liberatus, dictorum Remediorum vices supplere valeat; tamen in ætate provectioribus, aut iis qui alias minus sano corporis habitu præditi, omnino necesse est, ut statim ab aquarum eductione jam absoluta, ad eorum simplicem usum quæ sanguinem excalefaciunt invigorantque, protinus confugiant. Inter quæ ea quæ ego jam superius in *Podagra* curanda laudavi, sive ipsa Remedia spectent, sive *sex Res non-naturales*, præter illa quæ jam dicentur, locum habere possint: (nisi quod *Vinum* a quo in Podagra prorsus est abstinendum, non tantum non noceat Hydropicis, sed & profit admodum, si pro potu ordinario usurpetur:) Cum hi duo morbi id habeant commune, quod eadem Remedia Corroborantia utriusque causæ originali adversentur. Fatendum est interim, quod cum tam ex manifestis Phœnomenis, quam a juvantibus & lædentibus edocti simus tum hos, tum alios plures *morbos Chronicos* sanguinis debilitati atque *indigestioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hæremus; nec in essentiales eorundem differentias, & specificas Humorum depravationes ab istiusmodi Indigestionibus pro-

gnatas,

gnatas, (quæ quidem ἀπεπσία communis omnium ſtirps eſt) quimus penetrare. Uti neque varias illas ſpecificationes quæ in morbis Acutis ab una eademque cauſa, ſanguinis nempe *inflammatione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his quam in Chronicis morbis, cum *Specificis* careamus, Curationem non ad Eſſentialem morborum naturam, ſed ad cauſam eorundem magis generalem dirigere cogimur; Curandi methodum ſubinde variantes, vel pro indicio naturæ ſponaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientiæ, cui potiſſimum Medicationis generi quilibet morbus facillime concedat dictantis, filum ſecuti.

Porro ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut ſanguis corroboretur; ſive aquarum evacuatio per hoc Diureticum, ſive per Catharſin vel etiam Vomitionem procuretur ut ſupra omnino neceſſe eſt ut æger, quantum res ferat, *Vinum* potare teneatur dum in curando eſt, (modo ne prius incipiat οἰνοπωσίαν quam meatus quadantenus recluſi fuerint, & porta aquis data) vel ſaltem loco vini Cereviſiam aliquam e generoſioribus: cum liquores tenues ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato arrideant qui fere ſemper in hoc morbo ſiticuloſus eſt, eum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obſtetricentur: raro itaque,

aut

aut nunquam hi ſunt concedendi. Atque e diverſo liquores generoſi, modo non ſint ſpiritus per diſtillationem eliciti, uſque adeo ſanitatem promovent, ut vel ſoli aliquando amiſſam revocaverint: utique in morbi initio nondum multa aqua diſtento abdomine; præſertim ſi Herbis calefacientibus & confortantibus fuerint impregnati. In Pauperibus, verbi gratia, quorum res anguſta domi meliora remedia non permittebat, Cereviſia fortis, in qua quantitas ſufficiens *Radic. Raphan. Ruſtic. fol. Abſinth. vulgaris*, *Cochlear. hortenſ. Salviæ. Centaurii min. ſummitatum Geniſtæ* incluſa fuerit, meo conſilio uſurpata pro potu ordinario, ſola fuit inſtar omnium. Pro ditioribus Vinum Canarinum eisdem herbis amaris poteſt ſimiliter impregnari, cujus hauſtulus bis terve de die inter Medicamenta ſupra memorata deglutiendus eſt. Vel ſi id palato minus allubeſcat *Vinum-Abſinthites* vice ejus ſubſtituatur de quo æger ſumere poſſit cochlearia IX. poſt *Electuarii Digeſtivi* (in *Tractatu de Podagra* deſcript.) ℥ ij. horis medicinalibus, *i. e.* mane, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Electuarium hoc huic intentioni faciendo ſatis, Corroborantia quælibet Medicamenta longo poſt ſe intervallo linquit alia. Hic vero magni momenti eſt quod æger parce admodum bibat liquores iſtos qui minus generoſi ſunt; quandoquidem omnes, quales-

cunque

cunque demum ſint, aquis nonnihil incrementi dant; adeo ut vel omnimoda abſtinentia a potu nonnullos ſanaverit, atque ob eam cauſam ſi liquoribus iſtis quandoque indulgendum ſit, æger tamen admodum parce eos bibat. Verumtamen cum ſitis magna huic affectui comitem adjungere ſoleat, quam inſuper a potu tenuiori abſtinentia adaugeat, e re erit ut æger ſæpiuscule aqua frigida *Spiritu Vitrioli* acidulata os colluat, aut *Tamarindos* in ore ſubinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum vero deglutiens, præ eorum frigiditate quæ morbo minus convenit.

Verum inter *Corroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum ſibi vendicat, ſanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob cauſam & *Allium* hic adeo conducit; cum eo ſolo, miſſis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præſcripto, non meo, depulſum noverim.

Eſt enim obſervandum, eum Hydropem qui vel pedes tantum inflavit, vel etiam ventrem, ſed modice, non ſtatim Curationem per Emetica & Cathartica ſibi depoſcere; ſed hujusmodi liquoribus præfatis calefacientibus & corroborantibus haud raro cedere. At vero præ cæteris ſerio animadvertendum eſt, quod quoties hunc morbum

ſolis

ſolis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, æger nullo modo expurgandus eſt ſive mitiori, ſive fortiori quocunque Pharmaco, tantiſper dum ſanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quicquid Corroborans ſubſtruxerit; quod vel invitus agnoſcat oportet qui obſervaverit tumorem, qui ab uſu Corroborantium jam imminui cœperat, mox a Purgatione augeri. Etenim tametſi cum Intentioni iſti aquas educendi ſatisfacere cupiamus, haud abs re fuerit etiam Corroborantia ſubinde exhibere? tamen cum tota res in iſto ſolum cardine vertitur ut ſanguis corroboretur; omnino neceſſe eſt ut a Catharticis abſtineamus.

Notandum eſt autem ægrum non ſemper ſanari, quamvis utrique Indicationi ſatisfecerimus, *i. e.* tum Aquæ in abdomine congeſtæ omnino eductæ fuerint, tum etiam Calefacientia & Corroborantia poſtea ad præcavendum novum aquarum proventum fuerint exhibita. Etenim non raro contingit ut *Aſcites* ad multos annos perdurans, diuturna aquarum in viſcera incubatione eorum ſubſtantiam perverterit, & quaſi ſemicoxerit: & tam ipſa viſcera quam partes vicinas corruperit penitus, glandulas præternaturales & Veſiculas ſanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putri-

putrilaginem quasi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus, qui ab Ascite inveterato sunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis subsidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medici est, cum certo scire nequeat quantum noxæ visceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tam Evacuantibus quam Corroborantibus: & neque ægro ut cadat autor esse debet. Cui rei ob hanc potissimum causam danda est opera, quoniam in permultis Affectibus, in orbi fomite jam penitus exantlato, Natura, quæ noctes atque dies nostris rebus invigilat consulitque, sponte sua mirum in modum machinatur quo ægrum a perniciosis morbi reliquis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis Ascites quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funestam cladem visceribus intulerit, haud alio modo tractari potest, quam si nunc primum occœperit.

Topica sive Remedia *Externa*, quantum ego observare potui, nihil egregium in hoc morbo præstiterunt unquam. Ea minus saltem nocuere quæ in forma sive Cataplasmatis, sive Linimenti abdomini ad tumorem discutiendum fuerint applicata: Neque tamen video quo pacto aquæ possint discuti. Verum & alia sunt a nonnullis Remediorum loco præscripta, quæ ita non prosunt, ut

etiam

etiam obſint plurimum: Hujusmodi ſunt Unguenta e Catharticis fortioribus confecta, atque abdomini adhibita. *Veſicatoria* item cruribus & tibiis ſuperimpoſita, ubi cutis in magnam molem fuerit protenſa, ad aquas ſcilicet hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis eſt periculoſum; cum a primo vis ſimplicium Cathartica ita penitus nonnunquam muſculis ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharſis, nulla Remediorum ope nunquam ſiſtenda. *Veſicatoria* autem locis prædictis ab Empiricis applicari ſolita, calorem naturalem jam ferme aquis obrutum, deficientibus item ſpiritibus Animalibus, omnino extinguunt, & *Gangrænam* (plus ſatis in hoc caſu familiarem) ſæpenumero invitant. Etenim vulnus vel leviſſimum in Hydropicorum carnibus, maxime in membro pendente, ſanatu difficillimum eſt; quoniam ipſa carnium ſubſtantia his in partibus usque adeo irrigua eſt & ſcatens latice, ut data quacunque porta, continuo curſu prorumpat humor, a quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore diſcrimine adminiſtrantur, me judice, ſive *Paracenteſis*, ſive *Acu-puncturæ* a nonnullis celebratæ quam Veſicatoria.

At vero cum in externis hujusmodi Remediis jam sim, omnino aliquid mihi dicendum est de Musco quodam Indico *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagræ Curatione, si nempe pars affecta eadem accensa leviter ustuletur. Qamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* universim omnibus pro incognito habeatur, attamen constabit antiquioris id esse ævi etiam apud nos, illi qui *Hippocratis* effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit consulere. In præstantissimo illo de *Affectionibus* libro, *Sectione quinta*, *pag.* mihi 524. de *Ischiade* agens, hæc habet, *εἰ δὲ ἐς ἕν τι χωρίον*, &c. i. e. *Quod si in uno aliquo loco firmiter consiterit dolor, neque Medicamentis expellatur, quocunque loco dolor forte extiterit eum lino crudo inurito.* Et paulo post de *Podagra* verba faciens: *συμφέρει δὲ καὶ ταύτῃ* &c. i. e. *Huic eadem quæ Articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus est & gravis, minime tamen lethalis. Quod si in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo supra articulum inurito; ustio autem per linum crudum fiat.* Opinor neminem posse existimare eam esse differentiam Specificam inter flammam vel a lino, vel ab hoc musco Indico excitatam, ut hæc illa in sanatione Podagræ plus valeat, non magis

magis quam reputaverit ignem e *Roboris* Segmentis accensum majus aliquid præstare posse illo qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ ustulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque possit) ad doloris commitigationem, evocata scilicet fomitis morbifici parte subtilissima ac maxime spirituosa, in articulum jam deposita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cum Indigestionem, quæ Podagræ causa est Antecedens, nullo modo attingat, fugax esse oportet ac breve. Neque opus est ut dicam illud in Podagris tantum incipientibus locum habere; quando enim sive a morbi diuturnitate, sive ab importuno atque indebito Medicamentorum usu, Podagra, ut subinde fit, ad partes internas fuerit conversa, ac proinde ægritudine, torminibus ventris: atque longo hujusmodi symptomatum agmine, potius quam dolore ægrum multaverit, nemo sanus igne utendum esse arbitrabitur. Atque hæc sunt quæ hic de isto Remedii genere visum est disserere, quæ, nisi memoria mihi exciderant, loco magis suo fuerant dicenda.

Ut tandem finiam; quamvis hic Morbus ubi jam in verum Ascitem evaserit; pro deplorato semper habitus fuerit; attamen constabit quod si dicto modo tractetur,

æque certo poteſt ſubjugari (modo viſcera a corruptione ſint libera) ac alii permulti qui non ita funeſti vulgo æſtimantur.

At ſi quis forte arguerit hæc Remedia, utpote ſimpliciſſima & plane inartificialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores; ſi dum ringatur alios hujusmodi ſimplicibus Medicamentis juvari, ſe, uxorem, vel liberos ſuos, ſiquando ægrotaverint, vel viliſſimis ad ſanitatem reduci exoptet. Adde, quod fucum ſibi facit Morio, *Equitans in arundine longa:* etenim Artis Medicæ pompa & dignitas non tam in Formularum concinnitate & elegantia, quam in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc ſunt quæ de his duobus dicenda habui; & niſi fallor alios haud attingam unquam. Verum iſta quod ſpectat quæ hactenus in publicum dedi, ſi quis ea ſemel tantum perlegere dignetur, eſt quod doleam me huic eam perdendi temporis anſam præbuiſſe; Quod ſi eadem ſæpius relegere voluerit, & alta mente reponere, nullus dubito quin eum fructum ex iis capiet, qui voto & magnis laboribus quos ego in iſtis obſervationibus faciendis componendisque locavi, aliquatenus reſpondeat. Quæ quidem quam bona fide fuerint traditæ,

ditæ, haud aliter ſciet, quam ſi in earum Praxi fuerit verſatus, ac perinde in obſervando diligens ac curioſus explorator atque Ego prius fueram. Ac ſi in paucis iis quæ ſcripſi, Naturam me quaſi manu ducentem, omnino ſecutus fuerim, nullius unquam Hominis quantuscunque is demum ſit demum ſit opinationibus me addicens, pro certo habeo ſapientes, quotquot ſunt, veniam mihi ſaltem daturos; quos & latere non poteſt duo eſſe hominum genera qui profectum omnem in Arte Medica ex æquo prohibent ſufflaminantque: Primum ii ſunt, qui nullum prorſus ſymbolum ad eam, quam profitentur Artem excolendam ipſi conferentes, illis ſuccenſent qui vel minimum conferre videantur; defectus interim ſuos atque ſocordiam, Reverentiæ, quam Antiquioribus, a quibus ne latum unguem diſcedere audent, deberi contendunt, ſpecie prætexentes. Quorſum vero reliquas artes omnes, quæ homines minus tangunt juvantque, magna incrementa ſumpſiſſe fateamur, etiam ſine ulla priſcorum hominum injuria, ſolam autem Medicam undique perfectam exiſtimemus? An non certioris iſtius quæ nunc obtinet navigandi Artis Repertores, eum Pyxidis Nauticæ uſum, qui ita feliciter ceſſit, tentare potuerint, niſi primos ac rudiores illos qui non

nisi ad stellarum conspectum, & littorum anfractus cursum suum dirigebant, prius contempserint? Aut accuratior illa ac magis perfecta, sive construendarum navium, sive earundem in pugna regendarum, Ars, qua hodie præ cæteris pollent Europæ magis Occidentales incolæ, istos sugillat Naupegos, qui classes eas fabricabant quæ olim *Actii* depræliabantur? Aut *Augustum* & *Marcum Antonium* tanti belli Duces & classium Rectores ignominia afficit? Ad hæc innumera fere sunt exempla rerum a nuperis hominibus inventarum, quæ Antiquioris seculi inventis longe antecellunt; quarum omnium Repertores haud potiori jure priscorum memoriæ vim inferre censendi sunt quam is filius patris famam lædere putandus est, qui rem familiarem a Parente acceptam industria ac solertia sua auctiorem ac cumulatiorem reddiderit. Est & aliud hominum genus, qui præ animi levitate, ingenii ac sapientiæ haud vulgaris titulum affectantes Speculationes ad morborum Curationem ne hilum facientes moleste ingerunt; Medicis non tam viam præmonstrantes, quam Ignibus suis fatuis devios in errorem agentes. His Natura eum ingenii modum largita est, quo de illa docte nugari queant; at prudentiam non dedit, qua intelligant se eam haud aliter scire posse,

nisi

nisi experientia Indice, atque ejus peplum revelante; quando abjectior humanæ naturæ conditio ad scientiam *Intuitivam* nullatenus assurgens, intra angustos cognitionis, quam a quinque sensibus haurire potest limites coarctetur. Unde nihilominus vir prudens, quantum fert sors humana, quis potest evadere; Philosophus vero saltem pro augustiori hujus Nominis Majestate, nemo Mortalium evadet unquam. Medici autem *Philosophia* omnis in expiscandis Morborum Historiis, iisque Remediis adhibendis, quæ experientia Indice ac Magistra, eosdem valent depellere, tota stat; observata tamen, ut alibi dixi Medendi Methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

FINIS.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0121
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0122
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0123
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0124
DFG

ım: Hujusmodi ſunt
is fortioribus confecta,
ɔita. *Veſicatoria* item
rimpoſita, ubi cutis in
it protenſa, ad aquas
lucendas. Utrumque
onis eſt periculoſum;
ıplicium Cathartica ita
muſculis ac membra-
:xcitetur Hypercathar-
um ope nunquam ſi-
autem locis prædictis
i ſolita, calorem na-
uis obrutum, deficien-
Animalibus, omnino
ɣrænam (plus ſatis in
ſæpenumero invitant.
eviſſimum in Hydro-
ıxime in membro pen-
limum eſt; quoniam
ı his in partibus usque
atens latice, ut data
ntinuo curſu prorum-
vulneris conglutinatio
ut feliciori cum even-
imine adminiſtrantur,
centeſis, ſive *Acu-pun-*
bratæ quam Veſicato-

the scale towards document
Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No. 572
Patch Reference numbers on UTT
C1 B1 A1 C2 B2 A2 B5 A5 20 18 17 16 11 10 09 03 02 01 C7 B7 A7 C8 B8 A8 C9 B9
Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn166963843X/phys_0125
DFG